

WAARDZEGGER

WINTER 2022

met o.a. :

- Verslag Oeverloop 2022
- Interview met: **Aart van der Waal**
- De twee gezichten van een 'draak'...
- Bouwen aan takkenfeest gestart!
- Oud-wethouder Piet van Leenen
- Klein Profijt inspireert!
- **Start HWL-jubileumjaar**
- en nog heel veel meer...

Colofon

Waardzegger is een uitgave van Hoeksche Waards Landschap (HWL), vereniging voor behoud en ontwikkeling van natuur en landschap in de Hoeksche Waard, opgericht in 1973.

Versijnt ieder kwartaal

ISSN 1389-7454

Jaargang 15 nr. 4, oplage: 1800

HWL-lidmaatschap € 30,00 per jaar

IBAN-nr. NL48 INGB 0002 9980 08

Materiaal uit deze uitgave mag alleen voor niet-commercieel gebruik aangewend worden, met bronvermelding.

Ledenadministratie HWL

Postbus 1080

3260 AB Oud-Beijerland

ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland

Telefoon: 0186 621 888

Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff

kantoor@hwl.nl

Openingstijden:

Dinsdag t/m vrijdag 10.00 – 17.00 uur

Zaterdag en zondag 12.00 – 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp

Vanaf 1 maart 2020 is het NLC tot nader order niet meer geopend voor publiek, behoudens aangekondigde evenementen, lezingen, etc.

Dagelijks bestuur

Thijs Jasperse (voorzitter@hwl.nl)

secretaris vacant (a.i. Ruud Horijon secretariaat@hwl.nl)

penningmeester vacant (penningmeester@hwl.nl)

www.hwl.nl

Redactie

Piet Schram (opmaak/vormgeving/eindredactie)

Marcus Dekker (tekstcorrectie)

Aad Bruijnzeel (verzending/verspreiding)

waardzegger@hwl.nl

Aanleveren kopij: eind eerste maand van ieder kwartaal, per email, uitsluitend in MS-Word, met zowel tekst als foto's in aparte bijlage, max. 600 woorden en max. 2 foto's per artikel. *De auteur blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de inhoud!*

Druk

Quadraat Grafimedia B.V.

Vorbereiding verzending

HW Werkt

 <https://www.facebook.com/hwlandschap>

 https://twitter.com/HW_Landschap

 <https://www.instagram.com/hoekschewaardslandschap/>

FSC logo

Redactioneel

Slipgevaar! De combinatie van regen en de modder, die de grote banden van tractors met aanhangers vol aardappelen bieten achterlaten, zorgen ervoor dat de lokale wegen in de Hoeksche Waard deze periode bedekt zijn met een flinke laag modder, althans de wegen welke grenzen aan de akkers waar aardappelen en vooral bieten worden geroid en afgevoerd. Fietsen op deze wegen is in deze periode ronduit link en je autowassen heeft niet veel zin. Toch heeft deze tijd ook z'n charmes. Het roept vooral herinneringen op aan de bietencampagne-tijd, zoals we die vroeger kenden in de Hoeksche Waard, totdat de laatste suikerfabriek haar poorten sloot in 2004. De zoete geur van de drogerij van de 'peefabriek' missen velen vandaag de dag nog steeds. Ik ook. En opeens was het daar, een enkele week geleden, toen ik aan de zuidrand van de Hoeksche Waard fietste en genoot van een prachtige najaarsdag. Die zoete geur, die je alleen lekker vindt als je uit een 'suikerdorp' komt! De op dat moment heersende zuidelijke wind voerde de lucht uit de pijpen van de suikerfabriek in Dinteloord over het Hollandsdiep en bereikte 'ouderwets' de Hoeksche Waard! Intens gelukkig de lucht opsnuivend, fietste ik verder, nog meer genietend van onze Waard dan ik al deed. Met dat in mijn achterhoofd ben ik begonnen aan deze uitgave. Ik ben voorlopig een tevreden mens; een extra dikke deze keer!

In deze Waardzegger beginnen we met meekijken bij de schooljeugd tijdens een educatief bezoekje aan Klein Profijt; altijd leuker dan les in het suffe schoollokaal. En het belang van Klein Profijt voor jeugdeducatie wordt achterin nog eens benadrukt in een bijdrage van een 'toevallige' bezoeker. De werkgroep Planten heeft altijd iets interessants te melden, ditmaal zelfs tweemaal! En eindelijk is er weer een echte Oeverloop gehouden; een bloeiend verslag. Een interview dit keer met de enige beroepsvisser binnenvaart in de Hoeksche Waard: Arie van der Waal. Fruit & Sap komt met een terugblik op de fruitoogst en kijkt al uit naar het volgend seizoen. 'Alles smelt' op de boekentafel in het documentatiecentrum... De uilenwerkgroep doet verslag van hun tellingen het afgelopen seizoen en de werkgroep Libellen onthullen dat er zich draken onder het wateroppervlak bevinden! De twee technisch beschreven foto's op de middenpagina zijn weer van een professioneel gehalte. Het wilgenproject Takkenfeest krijgt gestalte; het projectteam doet verslag. Dan een bijzondere bijdrage: oud-wethouder Piet van Leenen beantwoordt openhartig een 'gevoelige' vraag, welke hem bij zijn afscheid in juni door HWL werd gesteld. Tenslotte twee, door Water Natuurlijk ingebracht aandachtspunten. We eindigen deze uitgave met een kort verslag van de op donderdag 10 november gehouden ALV, met de uitnodiging voor 28 januari 2023, voor alle HWL-leden!

Zoals gezegd, eindelijk weer een bomvolle Waardzegger. Eentje welke past bij de aankomende feestdagen, lekker lezend bij de kerstboom... Fijne dagen!

Piet

Foto voorpagina:

Gorsdijk, met zicht op Groot Koninkrijk Hilde Schoof

Van de voorzitter...

De bedoeling

De landelijke stikstofdiscussie ging gepaard met veel ruzie, gedoe en geharrewar. We hebben er een onnoemelijk aantal omgekeerde nationale vlaggen aan te danken. En wonder boven wonder, de discussie is tot bedaren gekomen! Is er al iets opgelost? Nee. Toch is vooralsnog ieder tevreden. Hoe kan dat? Wel omdat één persoon de zaken eens goed op een rijtje heeft gezet. Hij veranderde niets aan de doelstelling en stelde ook niet voor meer geld ter beschikking te stellen of iets dergelijks. Nee, de discussie is tot bedaren gekomen alleen omdat Remkes met volstrekt heldere intenties, zijnde 'het moet gebeuren', toch recht heeft gedaan aan wat alle betrokken partijen willen. Ieder voelt zich blijkbaar gehoord en serieus genomen! Ik kan iedereen aanraden het rapport te lezen. Het leest vlot en zit heel knap in elkaar. Zo via internet te downloaden.

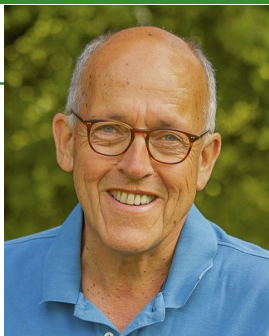
Wat heeft dat nu met HWL te maken, vraagt je je misschien af. In mijn beeld best veel. In de Hoeksche Waard zijn veel verschillende inzichten, meningen, deelrapporten over hoe de Hoeksche Waard er op lange(re) termijn uit moeten komen te zien. Vooral als het gaat om natuur, landschap en biodiversiteit. Meer dan 10 rapporten hierover heb ik op mijn laptop staan. Maar als je vraagt en wat is dan het plan voor de Hoeksche Waard voor de lange termijn, dan is dat er niet. Wel jammer, want in die vele rapporten staan wel een behoorlijk aantal claims, ook van buitenstaanders, waarvan het zeer de vraag is of we dat zouden moeten willen. Ben ik gelijk aangeland bij HWL50/50, ons jubileum program-

ma voor 2023, het jaar waarin HWL haar 50 jarig bestaan viert. Eén van de deelprojecten is Lonkend Perspectief 2073. Met dit deelprogramma willen we de start maken met de discussie hoe de Hoeksche Waard er in 2073 (bij het 100 jarig bestaan van HWL) uit kan gaan zien. In een proces dat dit voorjaar is begonnen hebben we enkele hoofdsenario's al bedacht. Vanaf begin december zijn deze te zien in de vorm van een info-graphic in het NLC. Heel 2023 kunnen we gebruiken verder na te denken of, en zo ja, welke van deze hoofdsenario's voor de hand liggen en hoe we die tot werkelijkheid kunnen brengen. Waar ik dan van 'droom', is dat dit het begin is van het maken van een plan voor de Hoeksche Waard 2073 op een zelfde manier als Remkes dat gedaan heeft. Name-lijk verbindend! Ik hoop dat jullie allemaal mee doen!

Nieuwsbrief

Zoals de meesten van jullie hebben gemerkt, hebben we een start gemaakt met een nieuwsbrief voor de leden. Onze onvolprezen Waardzegger is natuurlijk prima, maar minder of eigenlijk niet geschikt voor de actualiteit en interactie. Daarvoor willen we de nieuwsbrief gebruiken. De interactie is al mooi gelukt bij de eerste nieuwsbrief. We hebben bijna 10 reacties gekregen van mensen die op één of andere wijze actief willen worden voor HWL. Een mooie oogst!

Thijs Jasperse

Inhoudsopgave

• Colofon / redactioneel	2
• Van de voorzitter...	3
• Uiltje knappen..	4
• Inheemsen planten?	5
• Verslag Oeverloop	6
• Ecologisch beheer bermen..	7
• Interview met	8-9
• Nieuws van Fruit & sap	10
• Op de boekentafel...	11
• Overzicht 2022 wg uilen	12-13
• De wandeling...	13
• Twee gezichten van draak	14
• Gewoon bijzonder	15
• Natuur centraal	16-17
• Werken aan Takkenfeest	18-19
• Antwoord Piet van Leenen	20-22
• Inspiratie Klein Profijt!	22-23
• IJsjes voor vogels in winter?	23
• hwl.nl op social media	24
• Eerste digitale nieuwsbrief	25
• Water Natuurlijk	26-27
• Verslag ALV	28-29
• Vacature bij terreinbeheer	29
• Uitnodiging jubileumstart	29
• Prikbord/Adverteerders	30
• Adverteerders	31-32

Oproep

Voor ons 50-jarig jubileumfeest zijn we **op zoek naar 15 bijzondere plekken in de Hoeksche Waard en 15 HWL-ers**, die iets kunnen vertellen op en over die plek. Het idee is dat er op de aangewezen plekken een paaltje komt te staan met daarop een

QR code. Voorbijgangers kunnen met hun telefoon de QR-code scannen en op die manier het verhaal van de plek waar ze staan, aanhoren.

Wil jij meedoen een weet je meteen wat jouw favoriete plek is, laat het ons weten via jubileum50@hwl.nl o.v.v. 'mijn bijzondere plek'. Alvast dankjewel!

Foto: Andre Hasselmeijer

Een uiltje knappen...

Door: *Henk van Noordwijk* (wg educatie)

Ken je dat: even overdag een dutje doen? Even een uiltje knappen? Eigenlijk best een vreemde uitdrukking. Taalkundigen zijn het er niet helemaal over eens of het hier nou over de vogel (uil) gaat of over het insect (uiltje). En knappen: dat betekent meepikken of vangen. Overigens ook weer raar dat zowel een vogel als een insectensoort dezelfde naam draagt. Maar we willen je eigenlijk iets heel anders vertellen. En echte informatie over wat uilen zoal uitspoken, kun je beter aan een lid van de uilenwerkgroep of de vlinderwerkgroep vragen.

Eindelijk mochten we weer. Vanaf begin november kon de werkgroep Jeugd de les "braakballen pluizen" weer aanbieden aan de scholen. Ongeveer drie jaar konden we dat niet doen vanwege corona en gebrek aan goed geventileerde ruimtes. Iedereen blij, zowel de scholen als de vrijwilligers die dit onderwerp

behandelen.

Hoe doen we dat?

Goede vraag. De klas komt binnen. We vertellen: er zijn heel wat vogels die hap-slik-weg hun prooi naar binnen schrokken, waaronder de uilen. Later braken ze de niet verteerde resten uit (haren, botten).

We laten wat foto's zien van uilen die in de Hoeksche Waard voorkomen. Daarna foto's van hun braakballen. Dan iets over hun prooidieren: heel vaak muizen. We leggen uit, dat er drie groepen muizen bestaan: ware muizen (lange staart, grote ogen, alleseters, omnivoren), woelmuizen (vegetariërs, herbivoren) en spitsmuizen (carnivoren). Oef! Moeilijk, zeg. Valt reuze mee. En het duurt maar kort.

Dan komt het echte werk. De klas wordt verdeeld in drie groepen; één groep gaat pluizen (en er gaat een wereld voor ze open: oh, een schedel, oh, een onderkaak, oh, een rib), de volgende groep gaat de gevonden botjes, schedels en kaken door middel van een binoculair (stereokijker) bestuderen. Aan de hand van de gebitjes kunnen ze zien, welke muizensoort hun uil heeft gevangen. Ook boeiend. Tot slot gaat de derde groep een pasfoto van een uil maken: waar woont jouw uil?, wat eet jouw uil? Wat is een uilskuiken? Als we dan een foto laten zien van een echt uilskuiken, dan wordt er -terecht- vertederd gereageerd met een langgerekt aach!

De pasfoto moeten de kinderen even zelf tekenen.

Ook de kinderen die van tevoren denken: bah, een braakbal is wel erg vies om beet te pakken, zeggen wanneer ze met hun gevonden botjes en schedeltjes in een kokertje weggaan: het was hartstikke leuk.

Muizenbotjes door een binoculair bestuderen: spannend, hoor!

De volgende nieuwe leden heten we hartelijk welkom!

Bijgewerkt tot 15 oktober

Laurens Versendaal
Paul Hijnekamp
Arie den Tuinder
Joost van der Jagt

's-Gravendeel
Mookhoek
Mookhoek
Oud-Beijerland

Henk Boertje
Albert Lensink
Bart de Jong
Roy Relf

Puttershoek
Numansdorp
Mijnsheerenland
Numansdorp

Waarom inheemse struiken/bomen planten?!

Door: *Coraline Baksteen* (wg Planten)

Ik las een stuk over bovenstaand onderwerp van het IVN - Instituut voor Natuureducatie. Als lid van onze plantenwerkgroep sprak me dit aan. In Nederland zijn hittestress, waterberging en droogte in dorp en stad een zeer grote uitdaging. Door het vergroenen van onze tuinen met inheemse struiken/bomen kunnen we deze gevolgen beperken. Maar waarom is het belangrijk om juist inheems te planten? De vier redenen op een rijtje gezet.

Meidoorn (*Crataegus*)

Reden 1 - nog maar 3% van onze wilde bomen over.

Nog maar 3% van alle bomen in Nederland is autochtoon inheems. We noemen een inheemse plant wild of autochtoon, als deze op eigen kracht, dus zonder menselijk ingrijpen, naar Nederland is gekomen. En meer dan de helft van onze honderd inheemse soorten is bedreigd. Genoeg reden om onze wilde planten een duwtje in de rug te geven.

Reden 2 - wilde bomen zijn aangepast aan onze unieke omstandigheden.

Wilde bomen zijn vanaf 13.000 jaar geleden spontaan naar Nederland gemigreerd vanuit het zuiden

(Spanje, Italië en de Balkan). Deze soorten hebben zich langzaam maar zeker aangepast aan onze unieke omstandigheden en zijn afgestemd op de bodem, insecten en weersomstandigheden.

Reden 3 - wilde bomen kunnen zich beter aanpassen aan veranderingen.

Gekweekte bomen zijn genetisch minder divers dan wilde bomen. Wilde bomen hebben meer diversiteit in hun genen. Maar wat heb je nu eigenlijk aan die diversiteit? Boomsoorten met een grotere genetische diversiteit kunnen zich beter aanpassen aan veranderende omstandigheden; dus ook aan een veranderend klimaat.

13.000 jaar geleden was Nederland een pooltoendra. Nadat de ijskappen zich terugtrokken, begonnen bomen vanuit Spanje, Italië en de Balkan zich te verplaatsen naar het noorden en het westen. Omgaan met hitte en droogte zit bij de wilde bomen dus al in de genen.

Reden 4-- een gezonde groeiplek zorgt voor een gezonde boom.

Het planten van wilde bomen is een goed idee, maar alleen als we ze ook de juiste groeiomstandigheden geven. Bomen houden van een losse grond, zodat ze makkelijk kunnen wortelen en er voldoende drainage (ontwatering) is. De grond moet bovendien voldoende organisch materiaal bevatten om de boom te voeden en om vocht vast te houden.

IVN, voluit Instituut voor Natuur-educatie en Duurzaamheid, is een Nederlandse organisatie die zich richt op de natuureducatie en natuurbeleving. IVN is in 1960 opgericht en heeft 25.000 leden en vrijwilligers.

Onze afdeling jeugdeducatie van het Hoekschewaards Landschap (HWL) is een afdeling van de IVN.

Kortom, heeft u ruimte in uw tuin/op uw terrein, denk dan aan bijvoorbeeld:

liguster, boswilg, struikwilg, sleedoorn, meidoorn (zie foto), hazelaar, hondsroos, en krentenboom.

Waardzegger laat of geheel niet ontvangen?

Melden bij Aad Bruijnzeel via waardzegger@hwl.nl en wij proberen dit zo spoedig mogelijk te herstellen.

De gesprekken zijn zo lang als een dijk...

Door: *Florien van Rees*

Foto's: *Iddo de Ruiter*

Na twee magere jaren was de Oeverloop afgelopen zomer in volle glorie terug. Met het maximale aantal deelnemers, het volledige parcours met vaste pauzeplekken en fantastisch weer. Op verzoek van de organisatie schreef één van de deelnemers een persoonlijk verslag.

Het is mijn tweede keer, de Oeverloop, de prachtige ronde langs de buitenranden van de Hoeksche Waard. Voor mijn primeur, drie jaar geleden, had ik flink getraind, want bijna 90 kilometer in drie dagen, dat doe je niet zomaar, ik niet in elk geval. Omdat trainen er dit jaar niet inzate, voel ik wel wat spanning bij de start op vrijdag, 19 augustus. Maar het wordt het hele weekend fantastisch wandelweer, iedereen is vrolijk en mijn schoenen zitten lekker, dus hop, meid, in de benen en je eiland rond.

En wat zijn het weer geweldige dagen. Veel bekende gezichten, van de vorige keer. Er zijn immers mensen die de tocht jaarlijks lopen, nog net geen 31 jaar, zo lang als ie al bestaat, maar toch wel tientallen keren. „Hé, jij ook weer hier, wat leuk, ik ben wel je naam vergeten.“ Tot vreugde van de organisatie zijn er ook flink wat nieuwe deelnemers, zoals een clubje vriendinnen uit de hoek Bleiswijk/Berkel/Bergschenhoek. Ze zijn blij verrast door het avontuurlijk gehalte van de Oeverloop, zoals het stuk dat door het water gaat, bij de Esscheplaat, op dag 2. En het trekpuntje. Drie nachten slapen de dames in de tentjes die ze hebben opgezet op het terrein van Klein Profijt. Ze noemen het een minivakantie.

En er doet een zeer ervaren langeafstandloopster uit Noord-Holland mee, voor wie 90 kilometer niet bepaald een uitdaging is. „Maar,“ zegt ze, „deze 30 kilometer per dag zijn wel zwaarder dan de 40 van de Vierdaagse. Want hobbelige dijken, koeienvlaaien, drassig struikgewas en over hekken klimmen is echt iets anders dan lopen over asfalt.“

Zo dan, zwaarder dan de Vierdaag-

se! En dan verandert het terras van Klein Profijt op zaterdagavond ook nog eens in een dansvloer.

Florien onderweg...

Maar de sportieve prestatie is niet waar het bij de Oeverloop om gaat; met z'n allen - ruim zeventig mensen - dompelen we ons drie dagen onder in de schoonheid van de Hoeksche Waard. De grienden, kreken, lepelaars, vlinders, de ondoordringbare slikken, de weidsheid van de polders.

En ondertussen zijn er leuke gesprekken, vaak met onbekenden van wie je aanvankelijk alleen weet dat je twee dingen gemeen hebt: liefde voor de natuur en plezier in wandelen. Zo heb ik het over yoga (de dame blijkt les te geven in mijn dorp), roofvogels (ik zie een zeearend, door de verrekijker van mijn buurman), zwerfvuil (een enkeling heeft een afvalzak bij zich en raapt)

en waarom Koningsdag niet leuk meer is (door de Koningsspelletjes, weet ik nu).

De gesprekken zijn zo lang als een dijk, want na een bruggetje, hek, kruising of opstopping, loop je ineens naast iemand anders, en ontstaat een nieuw contact. Als je een paar uur later toevallig weer naast de yogajuf of de man met de verrekijker komt te lopen, kun je het onderbroken gesprek hervatten.

Ook zo leuk: van hekken waar normaal gesproken een slot op zit, zijn deze dagen de sleutels mee. Daardoor komen we op plekken die anders niet toegankelijk zijn.

Na afloop opper ik: kan de Oeverloop een keer tegen de klok in worden gelopen? Het blijkt een regelmatig terugkerende suggestie. Tot nu toe is dat nooit gedaan, omdat dan ook andere rust- en lunchplekken nodig zijn. Maar ik hoor onderweg dat twee of drie van de vaste plekken volgend jaar sowieso afvallen, dus misschien is het nu hét moment. Ik ga het wel merken, want volgende keer loop ik weer mee, linksom of rechtsom.

Ecologisch beheer bermen veelbelovend, maar...

Door: *Cees Mesker* (wg Planten)

Ecologisch beheer bermen veelbelovend, maar kan nog beter! Sinds een aantal jaren is het maaibeleid van Waterschap Hollandse Delta drastisch aan het veranderen. Werd er decennia lang gemaaid met de klepelbak, waarbij al het maaisel bleef liggen, inclusief verpulverd zwerfafval, wordt nu bijna 60% van de bermen en dijken ecologisch beheerd. In de praktijk betekent dat, dat er gemaaid wordt met een cyclomaaier en het maaisel daarna geperst in balen of anderszins afgevoerd.

In het begin werd bij sommigen afdelingen binnen het waterschap nogal sceptisch aangekeken tegen het nieuwe beleid. Het zou niet veel opleveren, want de rijke kleibodem zou niet geschikt zijn voor dergelijk beheer. Ook het feit dat er op veel dijken bomen staan, zou een mooie vegetatie in de weg staan. Hoek-

schewaards landschap (HWL), die een deel van de dijken van het waterschap al tientallen jaren beheert, laat echter al tientallen jaren zien dat het wel degelijk mogelijk is bloemrijke dijken en bermen te creëren met een beleid van maaien en afvoeren. Belangrijk daarbij is, dat er gefaseerd gemaaid wordt, waarbij stroken (wat hogere) vegetatie de winter over blijven staan. Op de website van het waterschap is te lezen dat het nieuwe beleid ook inhoudt dat er steeds meer gefaseerd gemaaid gaat worden.

Waterschap partij Water Natuurlijk, die al jaren pleit voor ecologisch beheer van de groene ruimte in het wetenschapsgebied, volgt deze ontwikkelingen op de voet en vroeg aan de plantenvergroep van HWL om onderzoek te doen

naar de soortenrijkdom in de berm van de 2^e kruisweg in de Nieuw Bonaventurase polder. De bermen van deze weg zijn wat breder dan de meeste bermen en worden al vanaf het begin van het nieuwe beleid door het waterschap ecologisch beheerd.

In twee rondes werden opnames

gemaakt en opgeslagen middels een speciaal ontwikkelde app door Floron (Landelijke organisatie die onderzoek naar wilde planten coördineert).

De werkgroepleden van HWL waren verrast door de soortenrijkdom van de bermen, waarbij mooie en interessante soorten werden aangetroffen zoals b.v. Aardakker, Rode ogentroost, Knoopkruid, Veldlathyrus, Margriet, Heelblaadjes en Rolklaver. In totaal werden ruim 80 soorten aangetroffen, waarbij in aanmerking genomen moet worden, dat pas in juni gestart werd met inventariseren, zodat voorjaarssoorten waarschijnlijk gemist zijn.

Het beleid werpt dus zichtbaar zijn vruchten af, waarbij wel wat kanttekeningen gemaakt moeten worden. Tijdens de 2^e inventarisatieronde werd geconstateerd dat er slootonderhoud had plaatsgevonden waarbij het uitgehaalde slootmateriaal in de berm is gedeponeerd! Ook is de afgelopen jaren gebleken dat de berm in zijn geheel gemaaid wordt en min of meer kaal de winter in gaat. Fasering van het maaien in tijd en ruimte maakt dat insecten en andere dieren meer mogelijkheden tot overleven hebben.

De berm van deze weg verbindt een aantal krenkennatuurlocaties van Argusvlinder en draagt dus bij aan het groene netwerk, wat van groot belang is voor de versterking van de biodiversiteit in de polders.

Knoopkruid met insecten (zweefvlieg en boktor)

Buiten het gezichtsveld...

Door: *Marianne van Kasteel*

De Hoeksche Waard een palingparadijs?

Eind oktober had ik een gesprek met *Aart van der Waal*, de enige beroepsvisser in de Hoeksche Waard. Hij vist op de binnenwateren, van de Hoeksche Waard! Het gaat hierbij dus niet om zeevisserij, maar om binnenvisserij.

Eerlijk gezegd, denk ik bij visserij altijd aan vissersboten, zoals je die bijvoorbeeld in de haven van Stelendam ziet. Daarmee wordt echter op zee gevestigd. Voor de binnenvisserij maakt Aart van der Waal gebruik van een kleine motorboot. De Hoekschewaardse binnenwateren zijn bijvoorbeeld: de Binnenmaas en het water aan de Kraagweg in Zuid-Beijerland.

Van der Waal, een rasechte Beijerlander, houdt zich al vanaf zijn 13^e bezig met visserij. Na een jaar rechtenstudie bleef het water toch trekken en besloot hij de binnenvisserij in te gaan. Inmiddels zit hij al 33 jaar in het vak.

Als kleine jongen ging Van der Waal altijd in de Boezem vissen, soms stiekem een fuikje zetten. Vanaf zijn 11^e ging hij al mee met beroepsvisser Wout Bos, zijn voorganger, om te vissen met fuiken. Wout Bos, een vriend van Van der Waals opa, was een veelzijdig man, naast beroepsvisser ook wielrenner en journalist. Het gebeurde soms dat Wout hem, als 13-jarige, zijn boot en de fuiken toevertrouwde en Aart al als jonge beroepsvisser alleen op pad ging.

De levenscyclus

Er wordt gevestigd op paling, snoekbaars, karper en brasem. Paling gedijt voornamelijk in het binnenwater en doet het goed in de Hoeksche Waard, maar daarbij moet de natuur wel een handje geholpen worden. Palingen paaien in de Sargassozee, in de buurt van Florida, zo'n 6.000 km hier vandaan. De Sargassozee heeft zijn naam te danken aan zeewier van het geslacht Sargassum, dat er aan de oppervlakte veel voorkomt. De Sargassozee is een uniek broedgebied van de Europese en Noord-Amerikaanse paling. De eitjes ko-

men uit in deze zee en de jonge palingen (glasaal) migreren naar Europa of Noord-Amerika. De volwassen palingen (schieralen) maken de lange tocht terug om weer kuit te schieten in de Sargassozee.

Een handje helpen

Om droge voeten te houden in Nederland en de waterstand te reguleren, zijn gemalen nodig, ook in de Hoeksche Waard. Daardoor wordt de vrije doorgang voor de schieralen om naar hun paaigebied te gaan belemmerd en omgekeerd voor de glasalen om terug te keren naar bijvoorbeeld de Hoeksche Waard. In het verleden werden de schieralen voor de gemalen weggevangen en over de dijk heen gezet. Dat is nu echter niet meer het geval.

Van der Waal koopt glasalen in Engeland en zet die op diverse plekken in de Hoeksche Waard uit. Een paling moet tenminste een lengte van 28 cm hebben. Van der Waal houdt zelf een minimumlengte van 40 cm aan. De mannetjes worden niet groter dan 50 cm, de vrouwtjes worden veel groter. Het duurt ca. 7 à 8 jaar voordat de glasalen die lengte bereikt hebben.

Aalbeheerplan

Sinds 2009 is er een Nederlands aalbeheerplan, waarin is vastgelegd dat er in de maanden september t/m december niet op paling gevestigd mag worden. Het is niet zo dat Van der Waal in de overige maanden extra paling vist. Het is een soort rentmeesterschap. Als je meer vist, blijft er op enig moment te weinig paling over.

Warme zomers

Menigeen maakt zich zorgen over de klimaatcrisis en de warme zomers van de afgelopen jaren. Nederland is een koel land met een

gemiddelde jaartemperatuur van 11 graden. Vis groeit pas bij een temperatuur van minimaal 15 graden. Voor vis is het goed als de temperatuur langere tijd wat hoger is. Het groeiseizoen wordt daardoor verlengd.

De visstand is heel flexibel. Vis schiet kuit in het voorjaar. Als de temperatuur dan wat hoger is, groeit de vis sneller en gaat de jonge vis robuuster de winter in. Paling is koudbloedig. Hoe warmer het is, hoe meer ze eten en hoe groter ze worden. In Zuid-Europese landen bijvoorbeeld heeft paling ca. 3 jaar minder nodig om de vereiste lengte te bereiken.

Zwaar beroep

Voor Van der Waal zou de temperatuur dan ook best een graadje hoger mogen. Niet alleen voor de groei van de vis, maar zeker ook voor het werk. Visser is een zwaar beroep. Het idyllische beeld van lekker in het zonnetje op het water is echt vertekend. 's Winters is het meermaals voorgekomen dat Van der Waal met bevroren handen thuis kwam. Als er bestellingen zijn, moet er geleverd en dus gevestigd worden, weer of geen weer.

Ecologisch visstandbeheer

Waterschap en gemeente zijn opdrachtgevers van Van der Waal. Hij doet voor hen onderzoek en zorgt voor het ecologisch visstandbeheer.

Waterbeheer, natuurbeheer, visstandbeheer en visserij vormen één geheel en moeten op elkaar worden afgestemd. Om die afstemming te organiseren zijn er visstandbeheer commissies (VBC) in

het leven geroepen. In het begin bestonden deze VBC 's uit sport- en beroepsvissers. Later werd een start gemaakt met samenwerking tussen de verschillende disciplines.

Samenwerking met hengelsportvereniging

Van der Waal vist alleen en heeft daarvoor een 4,5 m lange boot. Voor de vangst gebruikt hij fuiken; schietfuiken met een net ertussen, ca. 8 aan elkaar, aan beide zijden voorzien van een anker. Na 2 of 3 nachten worden de fuiken opgehaald, geleegd en een stukje verder weer uitgezet. Hiermee wordt in de zomer op paling gevestig.

Vanaf 1 december wordt er gevestig op snoekbaars, karper en brasem. Snoekbaars is voor consumptie, brasem en karper worden uitgezet bij de hengelsportverenigingen, waar Van der Waal nauw mee samenwerkt. Hiervoor wordt een sleepnet gebruikt van ca. 120 m lengte. Aan beide zijden wordt een boot bevestigd en zo wordt het net naar de kant getrokken. Regelmatig helpen de sportvissers hierbij.

dat besproken wordt met de hengelsportvereniging en zo nodig aangepast als de cijfers daartoe aanleiding geven.

De visstand moet niet te eenzijdig zijn, dus er wordt af en toe wat afgeroomd en ergens anders uitgezet of er wordt een andere vissoort bijgezet. Zo ontstaat een goed evenwicht.

Druk baasje

Aart van der Waal is een bekende in de binnenvisserij. Hij is onder andere vicevoorzitter geweest van de Landelijke Organisatie Beroepsbinnenvissers, zat in diverse commissies, was beroepsvisser van het jaar 2010, heeft gastcolleges gegeven aan Universiteit Wageningen, heeft diverse publicaties op zijn naam staan, waaronder "Aalbacadabra". Kortom, een druk baasje met veel kennis.

eromheen maken het juist leuk."

De maanden dat er niet gevestig kan worden, is Van der Waal actief in de fruitteelt. Hij heeft een boomgaard bij zijn woning aan de Spuidijk in Oud-Beijerland.

Aart van der Waal voor zijn rookkast...

Van der Waal maakt al zijn fuiken zelf...

Een klein percentage van de gevangen vis wordt opgemeten. Daarvan wordt een rapport gemaakt. Op die manier wordt vastgesteld hoeveel vis er per ha aanwezig is. Dat rapport vormt de basis voor het zogenaamde visplan,

Veelzijdig

Van der Waal maakt al zijn fuiken zelf, 2 à 3 fuiken op een dag. Dat is puur handwerk. Het beroep van visser blijkt dus heel veelzijdig te zijn.

"Alleen vissen", zegt Van der Waal, "dat is hartstikke leuk, maar dat zou wel een beetje saai zijn. De dingen

Gerookte paling

Er is veel vraag naar gerookte paling, die Van der Waal aan huis verkoopt, veelal aan vaste klanten. Hij heeft ook zelf een rookkast. Er komt heel wat bij kijken voordat de gerookte paling geleverd kan worden: fuik maken, zetten, lichten, paling eruit halen, schoonmaken, roken, verkopen. Op de jaarmarkt in Oud-Beijerland is hij ook altijd te vinden met gerookte paling.

Enthousiasme

Het was een bijzonder gesprek met Aart van der Waal, waarbij hij met veel enthousiasme vertelde over zijn werk. Ik ben veel te weten gekomen over de binnenvisserij en de discrepantie tussen praktijk en theorie. Geweldig dat iemand zo enthousiast over zijn werk kan vertellen. MvK

Terug- en vooruitblik: nieuws van Fruit & Sap...

Door: *Theo Vergunst* (wg Fruit & Sap)

Appelsap

De appeloogst was uitbundig dit jaar. Vele mensen hebben de volle appelbomen zien staan langs de Ritselaarsdijk. Op woens- en zaterdag hebben de vrijwilligers van Fruit & Sap de appels van de Ritselaarsdijk, de peren van de Zuiddijk en de appels uit de boomgaard aan de Gatsedijk weer geplukt. Op 1 Oktober zijn de geplukte appels en een paar peren weer tot het heerlijke Hoekschewaardsse appelsap van HWL geperst. De pakken van 5 liter zijn weer te koop bij Klein Profijt en kosten € 9,00 per stuk of € 40,00 per vijf pakken.

De perenoogst was wisselend dit jaar. Sommige bomen zaten vol met peren, terwijl andere bomen niet of nauwelijks vrucht droegen. Een opmerkelijk verschil met de appelbomen die vrijwel allemaal vol vruchten zaten.

De Boomgaard

Na jaren van snoeien, onderhoud, en plukken komt er een einde aan de samenwerking tussen Fruit & Sap en de boomgaard aan de Gatsedijk. Hiermee verliest Fruit & Sap ook de mogelijkheid tot gekoelde opslag van fruit en materialen. *Kun je ons helpen of ken je iemand die 45m³ koelruimte beschikbaar heeft in de periode van juli t/m begin oktober voor de opslag van onze appels en peren?* Wij zouden graag in contact worden gebracht om met elkaar in gesprek te gaan. Wij zijn ook op zoek naar ruimte (evt. overdekt) voor een aanhangwagen met onze ladders. Liefst centraal in de Hoekschewaardsse Waard.

Het einde van het één, geeft ook weer mogelijkheden om wat anders te beginnen. In de komende tijd zal de werkgroep zich gaan oriënteren op de werkzaamheden van komend seizoen. De snoei- en oogstwerkzaamheden zullen meer ver-

ligers van Fruit & Sap. Na een korte uitleg, werd meteen het gereedschap erbij gepakt om aan de hand van echte bomen in de praktijk het snoeien te leren. Een aantal cursisten is na de cursus verder mee gaan snoeien in de werkgroep om meer ervaring op te doen. Een mooie uitbreiding van de werkgroep.

Bomen uit de kwekerij

In het vorige nummer van de Waardzegger werden er een mooi aantal hoogstam appelbomen uit de kwekerij van Bert de Boer en Pim Boertje aangeboden. De vraag bleek overweldigend, zodat bijna alle bomen een nieuw thuis gevonden hebben. Rond het uitkomen van deze Waardzegger zullen de eerste bomen geleverd worden. In het komende seizoen zullen er weer nieuwe bomen geënt worden. Het duurt nog wel een paar jaar voor-

dat die groot genoeg zijn, dus nog even geduld...

Contact

Mocht je zin hebben om de werkgroep Fruit & Sap te helpen, bijvoorbeeld

bij het oogsten van de appels, het snoeien van appel- en perenbomen, of wil je meer weten, neem dan contact op via fruitensap@hwil.nl. Je kunt ons ook volgen op Facebook:

<https://www.facebook.com/FruitSapdag/>.

Appelboom aan de Polderdijk...

Het resultaat van een dag appelsap maken...

speid over de Hoekschewaardsse Waard gaan plaatsvinden, zodat de kans groter is dat u ons aan het werk gaat zien.

Snoeien

Nu de appelbomen langzaam hun bladeren verliezen, komt het snoei-seizoen weer in zicht. Afgelopen voorjaar vond er een snoeicursus plaats onder leiding van de vrijwil-

Op de boekentafel in het documentatiecentrum...

Door: *Petra Kleinendorst* (documentatiecentrum)

Winter, donker, kou, ijs, sneeuw.... Dat zijn de woorden die bij me op komen als ik aan winter denk. U snapt het al, ik ben niet zo'n wintermens. Maar als ik bij een helder zonnetje een wandeling maak, vind ik het heerlijk. En als er een laagje ijs op de Vliet ligt, kan ik intens genieten. Begin 2021 was zo'n moment. Er werd een paar dagen volop geschaatst, koek en zopie bij de burens, één en al gezelligheid.

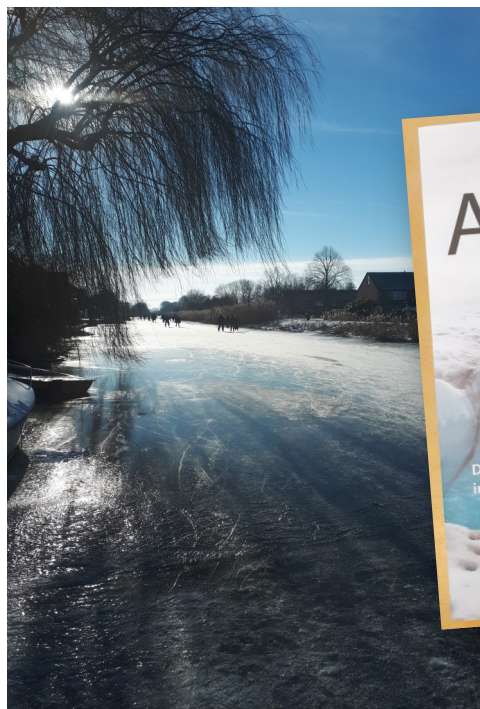
Door klimaatverandering komen er minder vaak hele koude winters. Dat baart ons allemaal zorgen. Hoe wordt dit nu onderzocht? Het boek van Peter Kuipers Munneke (u weet wel, de weerman van het nosjournaal) en Martijn van Calmthout (natuurkundige en schrijver), met de titel "*Alles smelt*", geeft ons een inkijkje. Peter Kuipers Munneke is ook glacioloog (ijskundige) bij de universiteit van Utrecht en doet regelmatig onderzoek naar ijs, pool-

kappen en gletsjers.

In het boek geeft hij in verschillende hoofdstukken uitleg over het klimaat, wetenschappelijk onderzoek en veldwerk, afgewisseld met een soort dagboekfragmenten over het weer, het werk, herinneringen en ervaringen. Het leest uitermate gemakkelijk. Niet in één ruk van begin tot eind, maar iedere avond een hoofdstuk is goed te doen. Nu in het documentatiecentrum te leen.

Wilt u een boek lenen? Bij de luie stoel in het documentatiecentrum staat een klein schrijfbord met een stift. Schrijf de titel van het boek en uw telefoonnummer er op. Brengt u het boek weer terug, dan wist u alles weer.

Waardzegger

Rabobank Clubsupport 2022 levert € 785,- op!

door: *Ruud Horijon*

Ook dit jaar deed HWL weer mee aan de jaarlijkse actie clubsupport van de Rabobank, waarbij leden van de Rabobank in september drie stemmen konden uitbrengen op hun favoriete deelnemende verenigingen in hun regio. Elke stem levert een bedrag op, dus hoe meer stemmen, hoe hoger de opbrengst voor je club.

Dit jaar deden maar liefst 334 clubs mee in onze regio, de Zuid-Hollandse Eilanden.

Wij doen mee met Rabo ClubSupport

Doe je ook mee?

Dat is goed voor jouw club & geweldig voor de samenleving

de coöperatieve Rabobank

Afgelopen jaren deed HWL het heel goed met een opbrengst in 2020 en 2021 van respectievelijk € 1.700,- en € 1.002,- en zat daarbij in de top 3 van de Hoeksche Waardse verenigingen en instellingen, achter de Hospice en Voedselbank. Dit jaar was de opbrengst met € 785,-. Helaas wat minder en scoorden in de Hoeksche Waard ook de dierenambulance, Droomhuis en bibliotheek een hoger bedrag, wat wij hen natuurlijk van harte gunnen.

Maar toch een mooi bedrag dat wordt toegevoegd aan het budget voor de jubileumactiviteiten van HWL in 2023. Dank aan de 134 Rabobankleden die op HWL hebben gestemd!

uitgave winter 2022

2022, een gemiddeld jaar voor de uilen...

Door: *Ruud Polderman* (wg uilen)

Na de moeilijke winter in 2021, waarbij in februari met sneeuw en vorst veel uilen zijn gesneuveld, was de verwachting voor 2022 niet hoog gespannen. De start in 2022 was ook al niet geweldig met een hele droge periode in het voorjaar. Duidelijk werd dat de muizenstand zich pas in de 2^e helft van het jaar herstelde, met als gevolg 6 tweede broedsels bij de kerkuilen, met ook meer jongen.

Kerkuilen

Bij de kerkuilen werd op 17 locaties gebroed en op 6 locaties dus twee keer. Totaal zijn er tot nu toe 80 jongen geboren. Maar nog enkele kasten moeten gecontroleerd worden!

Van de in totaal 101 locaties zijn op 28 locaties 1 of 2 kerkuilen aanwezig, waarvan bij de meeste locaties 1 kast is geplaatst, vrijwel allemaal op zolders van schuren en een klein aantal in half open schuren. Regelmatig worden boerderijen echter gesloopt of krijgen een woonbestemming, zodat het aantal locaties met uilen vermindert. De maatregelen, die voor de kerkuilen worden getroffen met vervangende woonruimte, voldoen vaak niet, waardoor de uilen vertrekken. Er zijn gelukkig voldoende mogelijkheden en het lijkt er op dat het aantal broedlocaties slechts licht is gedaald.

Steenuilen

Bij de steenuilen kan gesproken worden van een matig jaar. Totaal werd op 28 locaties gebroed, waarvan op 4 locaties het broedsel is mislukt, zonder dat duidelijk werd wat de oorzaak was. Omdat niet alle steenuilen in een kast broeden, maar b.v. onder een daklijst van een schuur, is er voor die locaties, waarvan wel duidelijk is dat er gebroed is, een voorzichtige inschatting gemaakt van het aantal jongen dat is uitgevlogen. Totaal komen we dan op 42 jongen.

Het afgelopen jaar zijn er met de stormen die we hadden 8 steenuilenkasten uit de boom gewaaid en zijn, of moeten nog worden terug-

Jonge kerkuil bijt van zich af bij het ringen
(Foto: Ruud Polderman)

gezet. Van de 177 locaties met een steenuilenkast werd in de bezochte kasten in 14 kasten gebroed door een spreeuw, in 12 gevallen door een mees, in 1 geval door een kauw en in 1 geval bewoond door een muis. Bovendien hadden we in 8 kasten een bijenvolk, waarvan er 3 konden worden schoongemaakt omdat de bijen waren vertrokken.

Daarnaast heeft een imker een volk geschept en is de kast teruggehangen.

Van de ransuilen hebben we informatie gekregen over slechts een klein aantal roepende takkelingen. Zeker is echter dat ze op minimaal 9 locaties hebben gebroed. Ook van de bosuilen is weinig informatie binnengekomen. Er zijn zeker 4 locaties in de Hoeksche Waard, waarbij bij een broedlocatie 3 jongen zijn gezien.

De uilenwerkgroep zoekt niet actief

Steenuil met jongen in de kast... (Foto: Karin van den Berg)

naar de nesten van ransuilen, die broeden in oude kraaiennesten. Bosuilen broeden in boomholten of nestkasten. We zijn dus veelal afhankelijk van meldingen van derden.

Terugmeldingen, die we hebben ontvangen over dood gevonden kerkuilen: 10, steenuilen 1, ransui-

vervolg volgende bladzijde

len 2, bosuilen 1 en velduil 1.

De rollertjes op hectometerpaaltjes op de A29 lijken effect te sorteren. Slechts in één geval betrof het een dode kerkuil in de nabijheid van de rollertjes. Zie voor een filmpje van Rijkswaterstaat:

<https://youtu.be/PpCNDAvs2zA>

Voor zo ver bekend, heeft de vogelgriep weinig of geen invloed gehad op de uilenbestanden. Ringen van de uilen heeft zin, omdat we tevens biometrisch onderzoek doen. Daaruit kan worden afgelezen, hoe het met ze gaat en of we op de juiste manier bezig zijn. Bovendien levert het inzicht in de verspreiding van de uilen. Een waarneming van een levende uil in een kast bij Parijs en in België is wel uitzonderlijk natuurlijk. Maar we komen ook regelmatig uilen tegen die op Voorne-Putten zijn geboren.

Tot slot is er nog het tragische verlies van een velduil, waarvan een vleugel werd gevonden in het bos bij Heinenoord. Het sterke vermoeden bestaat dat deze is getroffen door een wijk van één van de daar geplaatste windmolens. Velduilen zijn zeldzaam in de Hoeksche Waard en we zien ze meestal alleen tijdens de trektijden in voor- en najaar. Een broedgeval komt zelden voor, maar zou best een keer kunnen.

De uilenwerkgroep bestaat thans uit 14 personen, waarvan 3 niet actief. Voor het oostelijke deel van de Hoeksche Waard zoeken we nog een vrijwilliger die beschikt over een ladder en zelfstandig (met hulp) de kasten kan controleren.

Waarnemingen kunnen worden toegestuurd aan: uilen@hwl.nl

De wandeling...

Woensdag 21 september 2022

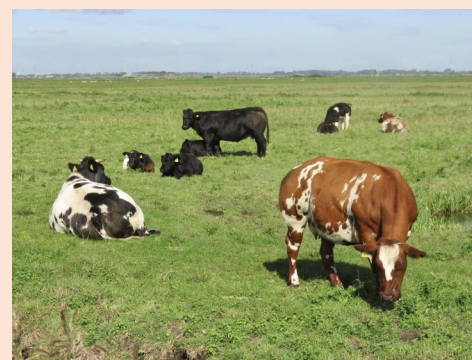
De ultieme vorm van een verhaal is een epos. Zoals de Odyssee en Ilias van Homerus. Maar er is nog een veel ouder dichtwerk: het epos van Gilgamesj. Hij zou koning geweest zijn in Uruk rond 2620 vóór Christus. De verhalen in het epos zijn door barden verteld in het Sumerisch. In de 18de eeuw v.C. zijn de verzen in het Akkadisch in spijkerschrift op kleitabletten gezet. Een citaat dat aan De Raad van Sumeri wordt toegeschreven zegt: "O Gilgamesj, waartoe dit dwalen? Het leven dat je zoekt, zul je nooit vinden." Het idee erachter was dat de Goden zichzelf het leven gunden en de mensen de dood. Daarom kon je maar beter elke dag plezier maken.

Deze woensdag ga ik naar het Gedenkbos kijken. De bomen staan er goed bij. Ik ga op het bankje zitten en denk aan mooie momenten. Ik maak een praatje met Ilse. Haar hulphond gebruikt dit om even een duik in de Keen te nemen en dan weer snel terug te komen. Hij krijgt een snoepje en ik de waterdruppels die hij uit zijn vacht schudt. Ilse vindt dat ik mooie foto's maak tijdens mijn wandelingen. Daarna is het Bovenwegsebos mijn volgende doel. Mooie doorkijkjes naar het Oudeland en Oudendijk. Op de Bovenweg zie ik weer water, waar dat hoort te zijn. Op de Kreupeleweg heb ik gezelschap van Marijke. Ik maak veel foto's, dus zij stapt solo en snel door.

Op het pad naast de Keen ga ik op een bankje zitten en observeer ik vogels. Maar een bijzonder wolkje trekt mijn aandacht. Het heeft de vorm van een hart. Ik maak snel een digitaal plaatje. In de Kerkstraat ga ik langs bij Me Me-kaer. Het is gezellig vol en de bezoekers krijgen veel lekkere hapjes. Dit in het kader van een voorlichtingscampagne over dementie. Na een kop heerlijke koffie uit een professioneel apparaat krijg ik een bericht van Leo over het nummer "long may you run" van Neil Young.

Het voelt als een gezongen gedicht. Zinnen als "We hebben samen wat meegemaakt / Met koffers vol herinneringen die nog moeten komen". Of: "Met je chromen hart stralend in de zon / Nou, het was terug in Blind River in 1962 / Toen ik je voor het laatst in leven zag".

Nostalgie ten top. De mondharmonica die de ziel zoekt. Verwantschap met Bob Dylan in zijn jonge jaren. Voor nuchtere Nederlanders is het even zoeken naar begrippen als Blind River. Die is te vinden in Ontario, Canada. Zijn auto met de naam 'Mort' had daar panne. Noodgedwongen moesten ze er vijf dagen verblijven voordat ze verder konden naar Toronto. Het jaartal, 1962, is een dichterlijke vrijheid omdat het mooier en ritmischer klinkt. Want het was in 1965. Maar het blijft mooi. Ik wandel naar huis en ben na 7,7 km thuis.

Walther Tempelaars

De twee gezichten van een draak...

Door: *Theodorus Schuurmans* (wg Libellen)

Fotograaf: Sander van der Linde

Soms dansen ze sierlijk als een ballerina boven het water van onze poldersloot, soms schieten ze als roekeloze kamikaze piloten in hun eenmotorige vliegtuigje rakelings aan ons voorbij. We kennen deze wonderlijk dieren met hun kleurenpracht in rood, groen, blauw, of geel, allemaal, de libellen. Deze vakkundige rovers zijn grofweg op te delen in twee groepen op basis van bovengenoemde vliegkunsten. De dromerige dartelaars, de juffers en de brokkenpiloten, de echte libellen. Als je voorzichtig treedt, zijn veel libellen van dichtbij te bewonderen. Je ziet de kille moordenaars andere insecten behendig uit de lucht grissen. De werkgroep van HWL die zich bezighoudt met libellen op de Hoeksche Waard telde maar liefst 37 soorten op ons mooie eiland. Volgens de vlinderstichting (die zich dus ook met libellen bezighoudt) planten in Nederland 64 soorten libellen zich voort. Dit waren er ooit 71.

Minder bekend van de libel is zijn andere gezicht. Het dier leeft een belangrijk deel van zijn leven onder water. De libellenmoeder legt haar eitjes, vaak, vlak onder het wateroppervlak of in de modder op de oever. De kleine ovale of ronde eitjes, zijn per soort aangepast aan de specifieke eisen, opgelegd door het leefmilieu. In stromend water levende soorten leggen eitjes met een kleverige buitenkant, zodat ze aan de bodem blijven plakken. Andere libelleneitjes zijn voorzien van een ondoordringbaar laagje waarmee zij winterkou of lange droogte kunnen weerstaan. De levenscyclus van libellen is minstens zo intrigerend als de meer bekende levensloop van de vlinders. Uit het eitje komt na enkele weken tot maanden (afhankelijk per soort, de watertemperatuur en van het tijdstip in het seizoen waarop de eitjes

worden afgezet) een prolarve. Het is een klein wormachtig diertje dat nog door een eihuid is omgeven. Sommige lokale soorten verblijven meerdere jaren onder het wateroppervlak. Bij de prachtige en zeer algemene grote keizerlibel *Anax imperator* verandert het minuscule prolarfje, na een aantal vervellingen, in een volgroeide larve van wel 6 cm. Deze larve behoort samen met sommige larven van waterroofkevers tot de draken onder het wateroppervlak. Alles dat op zijn pad verschijnt van visjes tot soortgenoten ziet de grote keizerlibel als prooi. De soort leeft soms één, maar ook wel twee jaar in onze poldersloot. De jongere dieren leven iets meer tussen de waterplanten dan de oudere die op de modderbodem zijn terug te vinden. Wanneer het tijdstip van het zogenaamde uitsluipen is bereikt, beklimt de volgroeide larve een rietstengel of andere geschikte plant. Dan voltrekt zich de laatste gedaantewisseling van de libel alvorens hij vrij kan vliegen als compleet imago. De larve trekt als het ware zijn jas uit, een moment waarop hij zeer kwetsbaar is voor vogels of andere predatoren. De na de laatste vervelling achtergebleven huidjes worden regelmatig meer

De paardenbijter

dan een meter boven het wateroppervlak gevonden. De larven die een tweede winter doorbrengen, doen dit als volgroeide larve, waardoor ze al in mei kunnen uitsluipen. De larven die na één winter al uitsluipen, doen dit later en verspreid over een langere periode: juni tot en met eind augustus. Zo verlengt de grote keizerlibel zijn paaiperiode op geraffineerde wijze. Ons meest algemene libel is het lantaarntje *Ischnura elegans*. Een echte felblauwe dartelaar die ieder van ons kent. Het lantaarntje is een juffer en ook onder water een mooie verschijning. Deze ogenschijnlijk onschuldige broer van de grote keizerlibel is niet minder vraatzuchtig dan zijn familielid. Want ook de juffers zijn ware draken met twee gezichten. Mocht je interesse hebben in deze mooie dieren kun je bij twee werkgroepen van HWL terecht. Boven water herkenning doe je met de vlinder/libellen werkgroep, onder water herkenning met de aquatische werkgroep 'de Modderkruipers'. Voor meer info: hwl.nl.

Het lantaarntje

De grote keizerslibel

“Gewoon bijzonder, de Hoeksche Waard...”

Door: Jan Plaisier

De boerenschuur met woonhuis aan de Achterweg in Goudswaard had al eerder mijn aandacht getrokken. Niet zozeer de gebouwen op zich, maar in combinatie met de entourage er omheen. De boerderij wordt aan de noordoostkant begrensd door het Het Sandee, een mooie kreek die door het dorp loopt. Ervoor ligt een weiland, dat met natuurlijke bochten aan het water grenst. Het riet op de voorgrond kwam goed van pas en geeft diepte aan het beeld.

Ik heb een plekje gezocht bij de brug aan de Zwaneweg. In de smalle berm was net voldoende ruimte om mijn krukje neer te zetten en mijn spullen kwijt te kunnen. Van hieruit had ik een goed uitzicht op datgene dat ik beeld wilde brengen. Je kijkt mooi over het water uit. De gevarieerde oeverlijn, die naar de bomen leidt. Met daarin opgenomen de boerderij. De bomengroepen zijn gevarieerd in vorm en kleur en worden gespiegeld in het water. Het geheel vind ik heel schilderachtig.

Ik heb deze boerderij begin september geschilderd. We zaten toen

in de warmste periode van het jaar en het had wekenlang niet geregend. Volgens het KMNI waren de variabelen van zon, droogte en temperatuur in de maand augustus extremer dan in dezelfde periode van de afgelopen jaren. De vegetatie had dan ook behoorlijke klappen opgelopen. Het zag er allemaal verdroogd en gelig uit. Het riet met haar karakteristieke bladeren en pluimen was zich al aan het voorbereiden op de herfst.

Het viel me op dat het water van de kreek behoorlijk groen was gekleurd door algen. Het groen dreef op het water en bevond zich ook onder de wateroppervlakte.

Een jongen, die op weg was van zijn werk naar huis om te gaan eten, stopte even en vroeg of hij mocht kijken. Tijdens het gesprek werd duidelijk dat hij een stukje verder aan de kreek woont. Hij zei: *“Waar je nu zit, is ook het mooiste plekje van Goudswaard!”*

Ik geloof hem graag, ik was er ook heel tevreden mee. Ik heb toch al een voorliefde voor water en in het bijzonder voor kreken. Hier, bij Het Sandee, viel dan ook alles op haar

plaats.

Helaas liet het dierenrijk het die dag voor een groot gedeelte afweten. Het was stil rond het middaguur. Zo nu en dan werd ik opgeschrikt door een paar bakkeleiende meerkoeten. Zoals je weet, kunnen zij elkaar met veel kabaal en agressie te lijf gaan. Met het opspattende water was het wel een mooi schouwspel. Het bleef verder beperkt tot wat tuinvogels en een buizerd, die het steeds hoger opzocht.

Het verdroogde gras
kijkt vol afgunst naar het riet.

Zij wel en wij niet.

Met pluimen getooïd
trotseert het riet de droogte.

Met natte voeten.

Het stille water
weerspiegelt de omgeving.

Maar wel op z'n kop.

Riet, Marjon Kunst

Technische gegevens**Diafragma:**

F16

Brandpuntsafstand:

100mm

Belichtingstijd:

1/3 sec

ISO:

100

Camera:

Canon 5D Mark II

Objectief:

100-400mm

Het onderwerp

Riet, een grassoort, is de meest voorkomende plant langs de kreken in de Hoeksche Waard. Altijd anders en immer wuivend in de wind. Van kort en frisgroen in het voorjaar via een lengte van enkele meters, met bloeipluimen, naar de 'gouden' stengels in de winter.

Voor veel andere soorten, te veel om op te noemen, is Riet onmisbaar. Diverse vogelsoorten zijn afhankelijk van Riet voor voedsel, slaappleats en nestgelegenheid. Bijvoorbeeld de Bruine kiekendief, de Kleine karekiet en de Snor broeden in het Riet. Spreeuwen, Boerenzwaluwen en Gele kwikstaarten brengen in de trektijd gezamenlijk de nacht door in een rietveld.

Een leger aan vlinders, bijen, kevers, galmuggen, vliegen en spinachtigen is afhankelijk van Riet. Die vele insecten trekken weer roofinsecten en andere dieren aan.

Dit was maar een deel van de lange lijst van soorten, die afhankelijk zijn van Riet. Het is een wereld op zich, een gemeenschap van levende wezens.

Het maken

Vroeger moest ik in de winter langer zoeken naar een onderwerp om te fotograferen. Na de uitbundige seizoenen vol planten, bloemen, insecten en paddenstoelen, keert de rust terug in de natuur. Op een gegeven moment ga je als natuurfotograaf jouw eigen stijl van fotograferen steeds meer ontdekken. Bij mij staan rust en vormen meestal centraal. En dat is, als je er even naar zoekt, in overvloed aanwezig in de winter.

Ik wilde op deze foto heel rustig water hebben, zonder rimpelingen, wat ik door een langere sluitertijd heb bereikt. Op mijn favoriete lens zit ook standaard een polarisatiefilter, wat daar ook aan bijdraagt. Het filter houdt ook reflecties van de omgeving of de lucht op het water tegen, wat de rust in de foto versterkt. Tot slot heb ik de foto omgezet naar zwart-wit, om de vorm en de rust nog sterker te benadrukken. En dan kan alle aandacht uitgaan naar de kunstzinnige vorm van afgestorven riet met de weerspiegeling in het gladde water.

Het nieuwe polderdje, Jan Plaisier

Technische gegevens

Diafragma:

F8

Brandpuntsafstand:

35 mm

Belichtingstijd:

1/25 sec

ISO:

160

Camera:

Canon 6D mark II

Objectief:

17-40mm

Het onderwerp

Deze foto met wilgen heb ik gemaakt in het Nieuwe Polderdje bij Kuipersveer. Het is nu een natuurgebied waar Stichting Ark het beheer over voert. Voorheen diende het polderdje als bezinkingsveld van de plaatselijke suikerfabriek. Dit gebied heb ik vaak bezocht. Samen met een paar andere cursisten was dit gebied ons adoptieterrein bij de IVN-opleiding 2006/2007 tot natuurgids. De flora en fauna hebben we toen geïnterviewd. Je kunt hier veel vlinders, libellen en juffers aantreffen, zoals het bont dikkopje en zeldzame rivierrombout. Ook het ijsvogeltje laat zich regelmatig zien en horen. Meestal ben je te laat en zie je alleen haar turquoise blauwe rug. De Schotse Hooglanders houden hier de vegetatie in bedwang. Dat is wel nodig omdat het terrein anders geheel dichtgroeit. Opvallend zijn ook de sporen, die ze achter laten zoals schuurplekken aan de bomen met plukjes haar en de kuilen in het landschap.

Het maken:

Voordat je een foto maakt, gaat er altijd wat denkwerk aan vooraf. Je hebt een beeld voor ogen en dat wil je ook op de foto hebben. Daarnaast moeten de onderwerpen goed verdeeld zijn, zodat het prettig is om naar de foto te kijken.

Je probeert een foto altijd onder gunstige omstandigheden te maken. Dat was ook het geval bij deze foto. Op de bewuste dag was er mist opgegeven en dat was voor mij aanleiding om naar Kuipersveer te gaan. Mist zorgt voor een specifieke en mysterieuze sfeer op een foto. De mist was aan het optrekken, hierdoor is de voorgrond vrij scherp en achtergrond prettig vaag. Zo ontstaat een mooi contrast. De foto is eenvoudig van opzet, zowel qua kleur als compositie. Voor mij is dit eerder een voordeel dan een nadeel.

HWL 50150

Takkenfeest

Door: *Cees Mesker en Cobi Smit*

Niemand zag het aankomen en toen het er was, leek het wel of het er niet mocht zijn. Het bleef stil, ... en stil. Weggemoffeld en onbesproken lag het te wachten op daglicht. Eindelijk, na 3 maanden, ging de lade open en begon, na wankelende eerste stapjes, het levenspad. Het kreeg een naam, die vooral lekker bekte en al snel werd overgenomen en het vond een eigen weg in een kleine wereld die hopelijk zou gaan groeien. En ja, het groeide en groeide, ontving veel enthousiasme en verkocht vaak zichzelf. Er waren mensen die wilden helpen om het feest een gezicht te geven en met elkaar kreeg het handen en voeten. Er kwam een vaste groep die wilde helpen om het feestje te bouwen. En eindelijk, eindelijk werd het bestaan erkend: het feest mag gevierd worden!

Het eerste succes was de aansluiting, die Riana Eckhart namens de Hoeksche Waardse Kunstenaars bracht. De kunstenaars hebben inmiddels hun ontwerpen gemaakt en locaties gekozen. Succesvol ook is de goedkeuring van boeren en inwoners van de Hoeksche Waard, die een mooi stuk land beschikbaar stellen om op te bouwen. En een zichtbaar succes is het eerste gerealiseerde object van kunstenaar Wim Pak. Hij wil in de loop van de tijd, op het land bij de Vlietmonding tegenover de molen van Goidschalxoord, meerdere objecten plaatsen.

Het Takkenfeest

is een officieel onderdeel van het jubileumfeest van HWL. We hopen dat de kunstobjecten gemaakt, van het product dat het meest voorkomt in de Hoeksche Waard, de Wilg, als paddenstoelen uit de grond zullen rijzen.

Bouwen, met zoveel mogelijk mensen die het fijn vinden om met en in de natuur bezig te zijn. Mensen, die de Hoeksche Waard mooier willen maken en meer plekken geschikt willen maken om mensen van binnen én buiten de regio ook te laten genieten van de Hoeksche Waard. Dit komt in 2023 tot fiets-/wandelpaden met hopelijk veel uitvoeringen van de wilgenobjecten op de meest mooie plekken van ons eiland. Langzaam wordt de basis opgezet van de werkgroep.

Kunstenaar Wim Pak tevreden kijkend naar zijn ontworpen object... (Foto's: Marjon Kunst)

Mét de natuurwerkdag, was 5 november de eerste knotdag van het nieuwe seizoen en werden de eerste wilgen geknipt, geknot en gepunt. De knotters hebben hard gewerkt en gezorgd voor het bouw materiaal van het Takkenfeest en dat blijven ze tot het einde van het seizoen doen!

Ook op die dag is door Scouting Puttershoek, samen Gaëlle Cagé, de zeldzame soort "hooigeiten" gerealiseerd in Plan Argusvlinder. Dit naar een idee van kunstenaar Hanneke Piederiet.

Beide foto's links: Paul Kalkhoven

Beide foto's hieronder: Jannie Dam en Wilma Kapoen

Beide foto's onderaan: Harold de Bondt

Puttershoekse scouts bereiden zich voor op bouwen van hooigeiten de Argusvlinder

"Jacobs ladders" van knotploeg De Knotvogels...

Op 12 november ontmoette een groep bouwers elkaar voor de eerste keer bij het Nationaal Landschap Centrum (NLC) om van Martin Mekes te horen hoe we ons met behulp van een workshop Wilgenvlechten kunnen wapenen bij het maken van mooie objecten.

Helaas, maar voordat we goed en wel begonnen, liepen we tegen een behoorlijke hobbel aan. Vergunningen die ons geplande pad versperren.

Gelukkig hebben we voorlopig privé-aanbiedingen van eigen grond van inwoners van de Hoeksche Waard gekregen en die zullen we na overleg met de eigenaar als eerste gebruiken, net als de eigen terreinen van HWL. En, we voelen ons goudhaantjes met Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten. Zij verlenen ons volle medewerking en stellen hun grond na goedkeuring, beschikbaar.

Viel ons ook nog een prima architectenbureau in de schoot dat mee wil bouwen. Bouwen aaneen, met een voor een vooruitkijkend architectenbureau, zeer toepasselijk onderwerp. Daar zullen we een prachtige locatie voor vinden. Daar worden jullie later over geïnformeerd. En het fluistert in de wilgen dat het maandblad Landleven geïnteresseerd is en mogelijk een reportage wil maken over het Takkenfeest.

Sinds het schrijven van dit stukje en het moment dat jullie dit stukje lezen onder de kerstboom, hoop ik dat we al trots kunnen kijken naar de objecten die inmiddels zijn gerealiseerd. Voorlopig gaan we door met bouwen!

Workshop o.l.v. Martin Mekes.

De 4 objecten gemaakt door Harold de Bondt

Wil je meebouwen of wil je een mooi stuk grond beschikbaar stellen? Kijk op de website van HWL Takkenfeest.

We hopen jullie binnenkort te ontmoeten.

Bouwen in het open landschap van de HW?

Door: *Piet van Leenen*

Bovenstaande gewetensvraag werd afgelopen zomer door een afvaardiging van HWL tijdens een kort onderonsje op zijn afscheidsreceptie gesteld aan wethouder *Piet van Leenen*, na 20 jaar raadslid, de laatste 7 jaar wethouder, te zijn geweest. Met de woorden *“We nodigen je uit om een bijdrage aan ons verenigingsblad De Waardzegger te schrijven, waarin je (nu ongehinderd door coalitieafspraken) je persoonlijke visie geeft op het thema ‘Bouwen in het landschap’*”, ging men op die 10de juni uit elkaar. De dan oud-wethouder had wel enige tijd nodig om ‘even te landen’ en om de nodige inspiratie op te doen, maar nu is het dan zover. Hieronder zijn antwoord op die gewetensvraag, geïllustreerd met enkele werkfoto's.

Op 10 juni nam ik officieel afscheid als wethouder en daarmee sloot ik een periode van 7 jaar als wethouder en van 20 jaar raadslidmaatschap af. Op de receptie die daar gewoontegetrouw bij hoort, worden veelal lovende woorden gesproken en worden ook wel presentjes als aandenken aangeboden. De toespraak van de burgemeester, waarbij mij de eerste zilveren erepenning van de Hoeksche Waard werd aangeboden, verraste me het meest. Ook Hoekschewaards Landschap liet zich op die bijeenkomst niet onbetuigd en ik moet zeggen dat ik het ‘omgekeerde cadeau’ dat mij door Henk Malta bij die gelegenheid werd aangeboden wel heel uniek vond. *“We nodigen je uit om een bijdrage aan ons verenigingsblad ‘De Waardzegger’ te schrijven, waarin je (nu ongehinderd door coalitieafspraken) je persoonlijke visie geeft op het thema ‘Bouwen in het landschap’*. Een gewetensvraag dus! In het korte onderonsje dat we op dat moment hadden, heb ik gemeld deze uitnodiging van harte te willen aanvaarden. Wel had ik wat tijd nodig om ‘even te landen’ en om de nodige inspiratie op te doen.

Inmiddels is dat allemaal aardig gelukt, maar de vraag om mijn *persoonlijke* visie te geven op het thema ‘Bouwen in het landschap’ fascineert me. Heb ik professioneel

iets uitgedragen dat schuurt met mijn persoonlijke opvatting of heb ik die indruk gewekt? Dat zou zomaar kunnen en dan ben ik nu dubbel dankbaar dat me de gelegenheid wordt geboden om daar in de ‘Waardzegger’ de nodige nuance aan te geven.

Over de kern van deze gewetensvraag heb ik echt mijn diepste gevoelens moeten peilen! Geboren en getogen in de Hoeksche Waard; een stamboom die daarin ononder-

Piet van Leenen
(Foto: gemeente Hoeksche Waard)

broken teruggaat tot 1706; werk en kerk gedurende mijn 74 levensjaren in de Hoeksche Waard (ofschoon mijn werk bij Koni me wel op heel veel plaatsen van de wereld heeft gebracht). Kortom, ik voel me helemaal verweven met en verknocht aan de Hoeksche Waard. Aan de Hoeksche Waard, zoals die was en

Start bouw 26 energie neutrale woningen Mijnsheerenland...
(Foto: Hoekschnieuws.nl)

nog steeds is, dat is mijn eiland'. Een vitaal eiland, waar mensen wonen en werken, waar bedrijven floreren en waar de landbouw door de eeuwen toonaangevend is geweest. Met ruimte om te wonen en voldoende voorzieningen als verenigingen, scholen, kerken, winkels en bedrijven voor inwoners om te wortelen. Bruisend en vitaal met behoud van de kernkwaliteiten qua landschap en natuur!

Na deze inleidende woorden wil ik me nu specifiek op de vraag richten hoe ik denk over 'Bouwen in het (Hoekschewaards) landschap'. Deze vraag, die relevant is voor heden, verleden en toekomst moet echter wel wat worden ontleed om tot het juiste perspectief te komen. Ten eerste is de term 'bouwen' heel breed. Gaat het dan om wonen, of bijvoorbeeld ook om bedrijventerreinen, agrarische bebouwing of om installaties voor duurzame opwek. Dat vraagt voor dit artikel toch om een begrenzing, waarbij ik voor het bredere perspectief met instemming verwijs naar wat onze Omgevingsvisie daarover zegt.

Het is ook van groot belang dat er vanuit een breed gedragen (ruimtelijke) langetermijnvisie wordt gewerkt. Die moet op basis van een brede participatie voor een groot deel nog worden uitgewerkt, maar er zijn al wel diverse initiatieven, zoals de Ontwikkelvisie op de ruimtelijke ontwikkeling van de Hoeksche Waard van HWL, Panorama Hoeksche Waard van Roos en Ros en het voornemen uit het Hoofdpijnenakkoord 2022-2026 van de gemeente Hoeksche Waard: 'We stellen aanvullend op de Omgevingsvisie een ruimtelijke visie op en bekijken nieuw te ontwikkelen locaties altijd met een integrale blik'. Dat verdient een gezamenlijke aanpak, zodat er tegen kapers die altijd op de kust zijn, kan worden gezegd: De Hoeksche Waard weet (en bepaalt) zelf wat ze wil!

In het navolgende zal ik me beperken tot het bouwen van woningen in het landschap. Dat moet passen in een langetermijnplan. Vanuit het perspectief van de demografische ontwikkeling en de daarmee samenhangende volkshuisvestelijke opgave rijzen dan vragen zoals: Moet er gebouwd worden en zo ja hoeveel? Voor welke doelgroepen bouwen we? Hoe bouw je betaal-

baar? Vragen waarop ik overigens ook niet in alle gevallen een antwoord had en heb, maar die wel relevant zijn. Graag neem ik u mee op mijn ontdekkingstocht die in december 2015 begon.

Als pasbenoemde wethouder in Oud-Beijerland, bestuurlijk verantwoordelijk voor de coördinatie van het volkshuisvestingsdossier voor de hele Hoeksche Waard, werd ik geconfronteerd met het feit dat de Hoeksche Waard als anticipeerregio te maken zou krijgen met een krimpende en sterk vergrijzende bevolking met forse gevolgen voor de leefbaarheid, waarbij voorzieningen zoals scholen, winkels, de zorgsector en verenigingen het moeilijk zouden gaan krijgen. Uit onderzoek van die datum bleek bovendien een continue netto migratie (uitstroom) van circa 400 inwoners per jaar, waarvan een groot deel jongeren, terwijl het aantal seniorenhuishoudingen, met name ouder dan 75 jaar, met eenzelfde aantal toenam.

Deze Woonvisie, waarbij het Hoekschewaardse woningbouw-aantal bij aanvang circa 300 woningen bedroeg, werd daarmee opgeplust tot ruwweg 500 woningen per jaar. Die keuze had en heeft mijn ongedeelde instemming vanuit het belang om de Hoeksche Waard vitaal te houden, jongeren kansen te bieden om op ons eiland te blijven wonen en ouderen van voldoende zorg te kunnen verzekeren. De vraag rijst dan: waar bouw je die. Met andere woorden: hoe krijg je een goede stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing waarmee het unieke karakter van de Hoeksche Waard wordt gerespecteerd? Op de structuurkaart van de Hoeksche Waard waren al langere tijd uitbreidingsontwikkelingen gepland in Stougesdijk Oost, Heinenoord Zuid, 's-Gravendeel West en Numansdorp Zuid; in totaal ongeveer 200 hectare; minder dan 1% van het open landschap. Daarmee kan ten minste de helft van de totale opgave worden ingevuld, ter-

Met Ronald Kloet op locatie waar windmolens moeten verrijzen...
(Foto: Jeffrey Groeneweg)

Deze bevinding werd bevestigd door (zorg)organisaties en bedrijven die steeds meer te kampen kregen met een gebrek aan personeel, waarbij het gebrek aan (betaalbare) woningen als dé oorzaak werd genoemd. Mede naar aanleiding daarvan is toen de Woonvisie 2030 opgesteld waarbij als uitgangspunt is genomen om de demografische balans (verhouding jongeren en ouderen) te stabilise-

wijl de andere helft dan in de dorpen moet worden ingebreed. Uitgangspunt is dus het herstel van de demografische balans om daarmee de dubbele vergrijzing die door de overmatige uitstroom van jongeren was ontstaan te keren. Op zich is het volstrekt logisch dat er jongeren naar de stad trekken, maar dat mag, naar mijn overtuiging niet zijn omdat er hier geen

vervolg volgende bladzijde

woning voor hen is. De woningbouw die nu is voorzien, richt zich dan ook op de lokale vraag. Dus geen woningbouw voor bovenregionale of landelijke doelstellingen, maar wel doelgerichte ontwikkelingen, waarbij de verdichting in en de verdeling over de dorpen bijdraagt aan de leefbaarheid in alle kernen.

Naast woningbouwprojecten gericht op de volkshuisvestelijke opgave, is particuliere bouw van één of enkele huizen in het buitengebied soms aan de orde. Feitelijk gaat dat om een uiterst beperkt aantal waarbij een bestuurlijke keuze moet worden gemaakt. Dergelijke verzoeken vragen (ook vanuit juridisch perspectief) om een zorgvuldig afwegingsproces. Daarbij wordt het 'nee, tenzij' als uitgangspunt gekozen in plaats van het bij de Omgevingswet gangbare 'ja, mits' en ook de provincie Zuid-Holland heeft daar strak beleid op geformuleerd

waaraan wordt getoetst. De essentiële voorwaarde voor eventuele vergunningverlening is daarbij altijd dat er een ruimtelijke kwaliteitsverbetering wordt bereikt. Ook dat is een verworvenheid waarbij er 'geen licht zit' tussen mijn persoonlijke standpunt en dat van het gemeentelijk beleid.

Het beleid dat is ontwikkeld, stoelt op de afspraken die bij de coalitievorming zijn gemaakt. Onderhandelingen waar ik zelf aan heb deelgenomen en waar ik, zeker op dit dossier, een belangrijke invloed op had. Samen met heel veel betrokken Hoekschewaardse inwoners en ambtenaren heb ik invulling mogen geven aan de ontwikkeling daarvan. Kerndoelen als demografische balans, bedrijvigheid, vitaliteit van de dorpen en het koesteren van de kernkwaliteiten van ons mooie eiland: het open landschap, de dijken en krekensstructuur en de talrijke

karakteristieke boerderijen en de historische bouwwerken stonden centraal.

Daarmee kan de gewetensvraag als volgt worden beantwoord: Keuzes om te 'bouwen in het landschap' worden uitermate terughoudend op basis van 'nee, tenzij' gemaakt, waarbij er bij de afweging geen licht zit tussen mijn professionele en persoonlijke opvatting.

Rest mij de Vereniging Hoekscheewaards Landschap (HWL) voor hun belangrijke bijdrage aan dit proces te bedanken en alle betrokken mensen die daarin participeren voor de toekomst heel veel vastberadenheid en toewijding toe te wensen in het belang van onze mooie Hoeksche Waard. Het ga jullie goed!

Piet van Leenen

Klein Profijt inspireert. En hoe!

Door: Martijn Verweijen

In de maanden september en oktober was ik enige malen overdag op Klein Profijt voor een aantal vergaderingen. Daarmee bleek het nuttige met het aangename verenigd, want voor, maar vooral ná de vergaderingen, kon kennis gemaakt worden met de educatieve bezigheden van de vereniging en met de frequentie waarmee bezoekers de oude zalmvisserij bezoeken. Het was een levendigheid van belang. Zo was een groep jonge leerlingen met kaboutermutsen op bezig met natuurtekeningen en gingen andere groepen onder begeleiding op stap met opdrachten rond het gebouw. Ondertussen gadegeslagen door koffiedrinkende en keuvelende groepen bezoekers. HWL maakt hiermee een prima indruk op recreanten en vergaderders van andere organisaties. Er gebeurt wat. En hoe!

De leerkrachten, die met hun klassen Klein Profijt bezoeken, zijn zonder uitzondering enthousiast. Zij maken dankbaar gebruik van de inspanningen van de werkgroep educatie. Het mooie is dat men zelf niet heel veel hoeft te doen. HWL regelt de activiteiten en de leerkrachten verlenen hand- en spandiensten. Wat wil je nog meer?

Scholen opgelet!

Tja, dat meer kan wel. Op de eigen school wel te verstaan. Een voor-

beeld: de leerkracht wil met de groep het onderwerp bomen behandelen. De gangbare praktijk is dan: boekje open of computerscherm aan, stukje tekst lezen, gesprekje met klas over de lesinhoud, opdrachtjes maken en klaar is Kees. Het kan echter veel spannender. Je begint met de klas te vragen wat je allemaal aan bomen kan ontdekken. Van tevoren heeft de leerkracht natuurlijk doordacht waarmee de kinderen kunnen komen. Dat kan van alles zijn en je

Eik

mag de kinderen niet teleurstellen. De vingers schieten omhoog: "Welke bomen er bij de school in de buurt groeien, hoe hoog een boom is, hoe dik, hoe zwaar, hoe je bomen kan herkennen, of er dieren op of bij zitten, hoe lang ze er al staan, hoe sterk een tak is, waar de bladeren voor zijn, of bomen eetbaar zijn, wat ze in de winter doen tegen de kou, of je ze kan ruiken, wat je van het hout kan maken....".

vervolg volgende bladzijde

Elkenmos

Beuk

Kortom veel vragen, veel te ontdekken, het begin van wetenschappelijk denken. Met de klas bespreek je wat er onderzocht gaat worden en of er ook materialen bij nodig zijn. Een zaag, een fototoestel, stukken touw, een potje om beesten in te doen. Noem maar op. Een kind had bedacht dat je van bomen een paspoort kan maken. Prachtig idee, dat gaan we doen. Maar, wat moet er in ieder geval in het paspoort staan? De kinderen besluiten dat er dingen in moeten staan waar je de boom zeker aan kan herkennen. Het paspoort wordt zowel binnen als buiten de klas gefabriceerd. Buiten het ruwe werk, binnen de mooie afwerking. De leerkracht kan er voor kiezen de kinderen een eigen naam te laten verzinnen voor de afzonderlijke bomen. Ze komen dan vaak met kernachtige omschrijvingen die voor iedereen duidelijk zijn. Dus niet "Linde", maar "Hartjesboom" bijvoorbeeld, want de opvallende bladeren zijn hartvormig. Zo maakt elk kind een paspoort waarin het blad getekend wordt, de stand van de takken, vruchten en bloemen indien van toepassing, kleur en tekening van de schors, bijzondere andere kenmerken. Als de paspoorten klaar zijn, kunnen de kinderen de paspoorten ruilen. Pietje krijgt die van Marietje en Pietje krijgt de opdracht buiten de boom

van Marietje te zoeken en als bewijs een blad mee te nemen. Leerkrachten die hierdoor geïnspireerd raken, kunnen het principe vaker toepassen op andere natuurkundig en biologische onderwerpen. Een

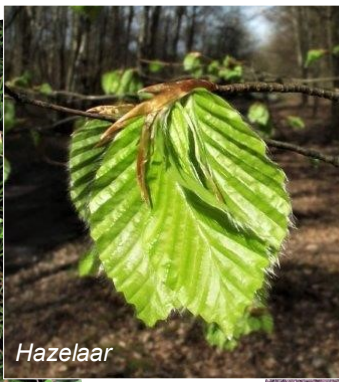

laatste voorbeeld. Vraag aan de kinderen hoe je er achter kan komen hoe snel bijvoorbeeld het Spui stroomt. Je moet het zelf uitzoeken. Geen boekjes of internet gebruiken. Niet aan iemand vragen. Gegarandeerd succes, zeker als het ook nog lukt! Probleem gesteld, oplossingsmethode gevonden. Pure wetenschap!

Hoe zou u dat als kind doen?

Spaans aak

Hazelaar

Esdoorn

Voor de vogels ijsjes in de winter?

Ja zeker. Deze leuke ijsjes bestaan uit vet en zaden, speciaal voor de tuinvogels. Leuk om in de struik in de tuin te hangen.

Kom ook eens kijken naar onze andere artikelen in onze gezellige winkel in NBC Klein Profijt.

Laat u verrassen door het aanbod van handige hulpjes (denk aan kompas, loeppot enz.) voor in de natuur.

In de winkel staan mooi verpakte cadeau-pakketten. Allemaal met een verschillende inhoud. Deze pakketten zijn ook te bestellen als bijv. kerstpakketten.

Ook hebben wij een keur van kleine cadeautjes. Handig om alvast in huis te hebben voor de feestdagen. Vogelvoer verkopen wij zowel verpakt als los (los = 15 % goedkoper dan verpakt, wel zelf iets meenemen om het voer in te doen).

Voor meer info via winkel@hwil.nl of vraag naar Reina of Carla.

Waar vind ik *sociale media* en video's op hwl.nl?

Door: *Ruud Horijon*

De geheel vernieuwde hwl.nl, die tijdens de ALV op 31 maart online is gegaan, is sindsdien verder ingevuld en verbeterd. Zo is met hulp van onze werkgroep Natuurfotografie de pagina "Wie is Wie?" voorzien van professionele, actuele foto's van onze bestuursleden, coördinatoren en medewerkers. Andere aanvullingen, zoals een activiteitenkalender e.d., zijn aanstaande.

Sociale media en video's

HWL wil het gebruik van onze sociale media (Facebook, Instagram, Twitter en YouTube) intensiveren en heeft ook een vacature geplaatst voor een *sociale media redacteur*, maar het is zeker ook nu al de moeite waard te kijken wat HWL doet op de sociale media.

- > Het overzicht van onze sociale media vind je door op hwl.nl helemaal naar onderen te scrollen

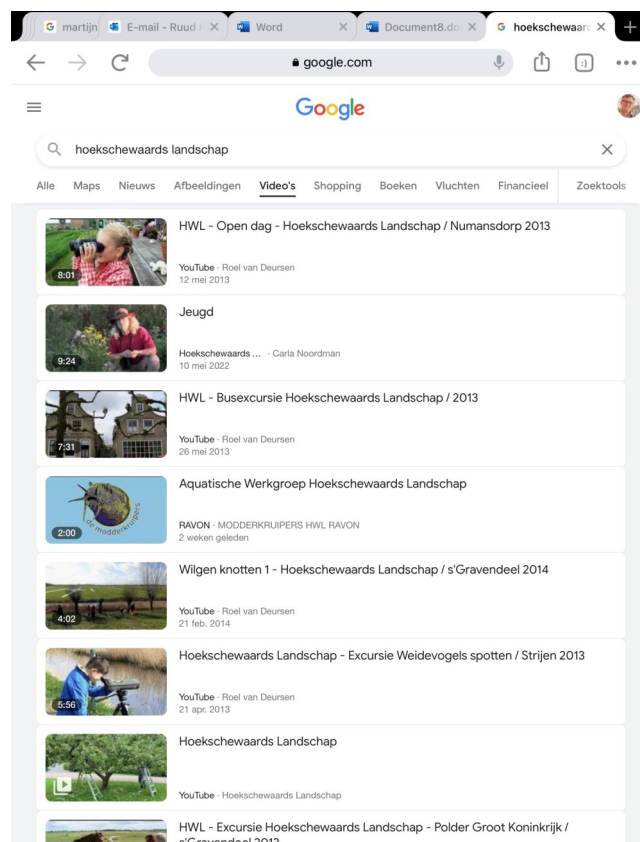
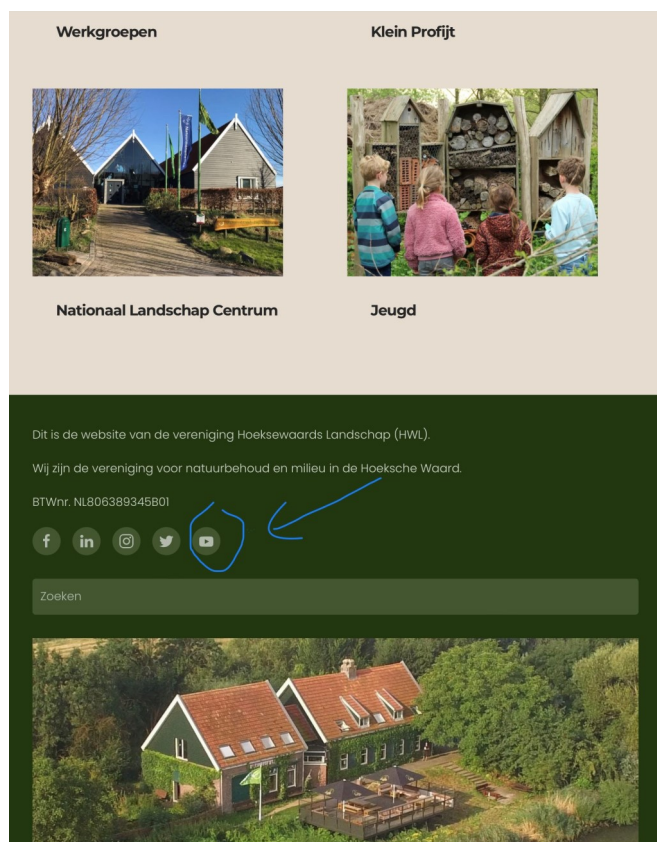
- > Daar vind je de balk waar je met één druk op de knop naar onze sociale media gaat.
- > Meest rechts op deze balk (zie afbeelding linksonder) is de knop voor het YouTube-kanaal van HWL, waarop sinds 2013 heel veel filmpjes zijn verzameld en er het komend jubileumjaar ook ongetwijfeld vele zullen bijkomen.

Maar nog veel meer video's over diverse HWL-werkgroepen zijn te-

rug te vinden als je op Google als zoekterm **<Hoekschewaards Landschap>** intoetst en dan kiest voor **<video's>**. Dan krijg je nog heel veel interessante filmpjes te zien (zie schermafbeelding rechts-onder). Heel leuk om te bekijken.

Heel recent bijgeplaatst het promotiefilmpje over de aquatische werkgroep, ook te vinden op hwl.nl onder **<vereniging>**, vervolgens naar **<werkgroepen>**.

Vrijwilligers in beeld

HWL is trots op zijn vrijwilligers en dat mag vastgelegd worden. Wil jij andere mensen laten zien en horen wat je bij HWL doet om andere te inspireren en enthousiast te maken voor het vrijwilligerswerk bij HWL? Ben je trots op wat je met de werkgroep doet en wil je dat aan andere mensen laten zien? Neem dan contact op met merel.nelemans@hwl.nl en de mogelijkheden worden besproken.

Eerste digitale nieuwsbrief voor leden!

Door: *Martine Sagius*

Elke keer weer zijn wij trots op onze Waardzegger, we genieten ervan om onze leden met de seizoenen mee naast het verenigingsnieuws te informeren met achtergrondverhalen uit en over de Hoeksche Waard.

Maar we zijn van mening dat we jou als lid best wat vaker (en beter) mogen informeren over actuele zaken of nieuws dat extra aandacht verdient. Zaken als bijvoorbeeld vacatures kunnen niet altijd twee maanden wachten tot de volgende uitgave van de Waardzegger. En in het komende jubileumjaar willen we jullie graag actueel op de hoogte houden van geplande en gehouden activiteiten en andere mooie behaalde resultaten. Een digitale nieuwsbrief lijkt ons daarvoor een geschikt middel en begin oktober verzonden wij de eerste!

Digitale Nieuwsbrief oktober 2022

Waarde Natuurvriend, beste HWL-er,

Vier keer per jaar ontvangen onze leden de Waardzegger. Maar we zijn van mening dat we jou als lid best wat vaker (en beter) mogen informeren over actuele zaken of nieuws dat extra aandacht verdient. Een digitale nieuwsbrief lijkt ons daarvoor een geschikt middel.

Dit is de eerste uitgave!

In deze nieuwsbrief lees je over:

- 2023 – HWL 50|50 een jubileum van ons allemaal
- Samen werken aan... Actuele vacatures
- Algemene Ledenvergadering (ALV) op 10 november 2022

Fijn dat je lid bent!

Met bijna 1700 leden zijn we één van de grootste verenigingen van de Hoeksche Waard. We voelen ons hoeder van natuur en landschap. Als burgervereniging zijn we actief bij natuurbeheer, onderzoek en beleidsbeïnvloeding.

Juist in deze tijd van klimaatverandering en verlies van biodiversiteit is het belangrijk dat we de krachten verder bundelen. In het jubileumjaar 2023 willen we nadenken en activiteiten ontplooiën over hoe de Hoeksche Waard er op lange termijn uit zou kunnen zien. We hopen dat jij daaraan mee wil doen! Met deze nieuwsbrief komen we graag meer in contact met onze leden en we zien jullie reacties graag tegemoet!

Thijs Jasperse
Voorzitter
voorzitter@hw1.nl

2023 - HWL 50|50 een jubileum van ons allemaal!

Heb je het al gelezen? In 2023 bestaat HWL 50 jaar! Onze missie, bescherming van natuur en landschap is actueler dan ooit. Dit jubileum is hét moment om daar op creatieve wijze, samen met zoveel mogelijke Hoeksche Waarders aandacht aan te geven.

Geen digitale nieuwsbrief ontvangen? Dan hebben we vast je emailadres nog niet!

Geef je actuele emailadres door aan ledenadministratie@hw1.nl graag onder vermelding van naam en lidmaatschapsnummer.

1) Watersysteem schiet ernstig tekort...

Door: *Joost Kievit* (voorzitter Water Natuurlijk)

PERSBERICHTEN

Water Natuurlijk vindt waterkwaliteit en het voorkómen van wateroverlast belangrijk. Ruimte voor water is dan nodig en daar schort het aan in de Hollandse Delta. De waterkwaliteit is slecht en er is te weinig capaciteit om extreme neerslag op te vangen. Passende maatregelen blijven uit en dat zal tot gevolg hebben dat de waterkwaliteit verslechtert en dat het risico op schade door wateroverlast toeneemt.

Kwaliteit en waterdiepte

Het waterschap heeft de wettelijke taak om binnen de dijken te zorgen voor gezond water. Voor de rivieren ligt die verantwoordelijkheid bij Rijkswaterstaat. Voldoende waterdiepte is cruciaal voor gezond water. Ondiep water warmt snel op waardoor het waterleven afsterft en de belasting met chemische stoffen

wordt in dieper water meer verdund. Verdunning vermindert de effecten van verontreinigingen.

Als voorbeeld de stikstofkringloop van de Nederlandse landbouw in 2020. Het gebruik van stikstof was 635 miljoen kilo en daarvan lekte bijna de helft, 307 miljoen kilo, weg naar de omgeving, aldus het Compendium voor de leefomgeving. Dat komt dus veelal in het water terecht. Meer water in de sloten vermindert de concentratie en verbetert de waterkwaliteit. Het waterschap Hollandse Delta heeft ook een norm voor de waterdiepte. Het streven is 1 meter waterdiepte in watergangen breder dan 4 meter. Voor smallere sloten is dat 50 centimeter.

Peilschaal

Dichtgegroeide sloot

Peilverhoging

Sloten van een halve meter diep zijn zeldzaam. Dat kan iedereen, die wel eens door een polder loopt of fietst, zien. Concrete gegevens zijn lastig te achterhalen, maar in de watersysteem beschrijving bij sommige peilbesluiten is dat terug te vinden. Een analyse van deze gegevens geeft de inschatting dat 67 % van de brede watergangen onvoldoende diepte heeft en in 62 % van de smallere sloten te weinig water staat.

Dat is een groot probleem waardoor de waterkwaliteit de komende jaren zal verslechteren. Door klimaatverandering neemt ook de watertemperatuur toe. Nu is het gemiddeld al 2 graden warmer. Door te weinig diepte is de weerbaarheid van het watersysteem beperkt. Steeds meer sloten groeien dicht met kroos met als gevolg gebrek aan zuurstof en sterfte. Peilverhoging kan een oplossing zijn, maar tot op heden kan dat op verzet rekenen vanuit de landbouw. En er is nog een probleem

Systeem capaciteit

Als er meer water in de sloten staat, kan er minder bij. De capaciteit om extreme buien op te vangen vermindert dus. Er is dan meer ruimte voor water nodig. Het is al decennia bekend, maar ons waterschap is nog niet zover. Het waterschap moet zorgen voor droge voeten. Sloten mogen niet te vaak overlopen. Daar zijn wettelijke normen voor en periodiek moet het watersysteem getoetst worden.

vervolg volgende bladzijde

Aan de hand van de klimaatscenario's van het KNMI wordt dan gekeken of het systeem nog voldoet.

Ons watersysteem schiet ernstig tekort. Lange tijd hebben achtereenvolgende besturen van de Hollandse Delta klimaatverandering ontkend en genegeerd. Dat betekent dat er grote achterstanden zijn

in ruimte maken voor water. Na de klimaatscenario's van 2014 is er een toets uitgevoerd. De uitkomst was dat 320 hectare extra open water gemaakt moest worden. Deze opgave is door het bestuur vastgesteld, maar realisatie blijft uit.

De opgave is inmiddels achterhaald. In 2021 zijn er nieuwe scenario's uitgekomen. De opgave is

ook te krap berekend. Er is niet uitgegaan van het gewenste waterpeil. Peilverhoging betekent dus nog meer ruimte voor water. Het klimaat verandert sneller dan het beleid in de Hollandse Delta. Dat moet echt anders, vindt Water Natuurlijk.

2) Rietovers belangrijk voor biodiversiteit...

Rietovers belangrijk voor biodiversiteit

Water Natuurlijk kreeg een melding over het beheer van rietovers. Beide oevers waren geklepeld en dat is strijdig met het gangbare beheer van het waterschap Hollandse Delta. Tal van vogelsoorten en een enorme schare van insectensoorten zijn afhankelijk van Riet en een goed beheer van rietovers. Herstel van biodiversiteit is cruciaal en bij het beheer van deze oevers is nog veel winst te behalen.

Incident

De melding betrof het klepelen van beide oevers van Het Kleine Loo bij Strijen. Uit het antwoord op schriftelijke vragen bleek dat het om een communicatiefout ging. De bedoeling is dat er altijd een rietover over blijft staan. Nu was de ene oever gemaaid en daarna moest er gebaggerd worden. Bij baggeren wordt altijd de kant gemaaid waar de machine zijn werk doet. Dat betrof hier de overkant.

Een kwestie van langs elkaar heen werken. Fouten komen overal voor, maar het is wel belangrijk om ze te signaleren, zodat ook uitvoerders daar alert op worden. Als een passant ziet dat er iets niet klopt, dan moeten de mensen van het waterschap of een aannemer dat toch ook in de gaten hebben. Het gevolg is dat rietvogels komend voorjaar langs Het Kleine Loo niets te zoeken hebben...

Rietvogels

Veel vogels zijn afhankelijk van overjarig Riet. Het gaat dan om soorten als Kleine karekiet, Snor, Sprinkhaanrietzanger, Rietzanger, Rietgors, Blauwborst, Cettis zanger etc. In het voorjaar groeit het gemaaide riet wel weer uit maar het komt voor vogels die dan een plekje zoeken om te broeden te laat.

Die hebben echt volgroeid en dus overjarig Riet nodig om te nestelen. Het is belangrijk om bij het beheer van de oevers hier rekening mee te houden.

Vroeger werden alle oevers ieder jaar gemaaid. Vanuit de natuurbescherming is toen jarenlang gepleit om dat te halveren. Volgens waterbeheerders kon dat niet maar het is uiteindelijk toch praktisch geworden. Het gevolg was een halvering van de kosten en een grote toename van de rietvogels.

Insectenleven

De afgelopen 30 jaar zijn we 80 % van onze insecten kwijtgeraakt, blijkt uit onderzoek. Daar moeten we hoognodig wat aan doen en een beter beheer van rietovers kan het verschil maken. Riet is een geweldige plant voor insecten. De lijst van soorten die iets hebben met Riet is bijna oneindig.

De Ecologische Flora van Nederland beschrijft de relaties van plantensoorten. Er is geen doorkomen aan de opsomming van insecten die een relatie hebben met Riet. Ze gebruiken de plant als voedselbron, als onderkomen en om voort te planten. Vlinners, kevers, vliegen, galmuggen, bijen, spinachtigen, luizen en allerlei roofinsecten die het weer op hen voorzien hebben, komen in die lijst voor. Een globale telling komt ruim boven de 100 verschillende soorten

insecten die afhankelijk zijn van Riet.

Beheer rietovers

Klepelen is funest voor alle leven. Planten en alles wat daarop leeft, wordt vernietigd. Kapot geslagen met metalen klepels blijft alles in een rottende laag achter. Heel slecht voor biodiversiteit en ook slecht voor de waterkwaliteit. De klepelmaaier moeten we uitbannen. Minder beheer is ook beter voor biodiversiteit. Het bespaart ook kosten. In het verleden is het beheer van rietovers al een keer gehalveerd. Wat is er op tegen om dat nog een keer te doen? Minder en beter.

Blauwborst

Geklepeld Kleine Loo

Nadere informatie:

Anne Mollema, fractievoorzitter
Water Natuurlijk Hollandse Delta
telefoon 0611017484

Joost Kievit MSc, voorzitter
Water Natuurlijk Hollandse Delta
telefoon 078-6731522

[hollandse_delta_wn | nieuws
\(waternatuurlijk.nl\)](http://hollandse_delta_wn_nieuws(waternatuurlijk.nl))

Verslag ALV van 10 november jl.

Donderdagavond 10 november jl. vond er voor de tweede keer dit jaar een Algemene Ledenvergadering (ALV) plaats. Als bestuur vinden wij contact met onze leden belangrijk. Ook tussen de jaarlijkse vergaderingen is er genoeg dat wij graag met jullie willen delen dan wel graag input of instemming over ontvangen. Het was fijn om deze donderdagavond weer een kleine 30 leden te zien, te spreken en te horen.

De aanloop naar 2023 – 50|50

Uiteraard was er tijdens deze vergadering veel aandacht voor ons 50 jarig jubileum in 2023. Voorzitter Thijs Jasperse begon zijn presentatie met een kort overzicht van de plannen en de planning; 2023 wordt een jaar met veel activiteiten in het kader van ons jubileum, in aanvulling op onze reguliere activiteiten. Activiteiten, waarbij wij niet alleen onze eigen werkgroepen en vrijwilligers betrekken, maar waarmee we alle inwoners van de Hoeksche Waard willen inspireren en activeren.

Thijs deelde met de aanwezigen het enthousiasme over de in ontwikkeling zijnde Tv-serie, een serie die qua beeldmateriaal op vele manieren gebruikt kan worden (denk aan social media en educatieprogramma's), maar waarvan we hopen dat het interessant genoeg bevonden wordt voor bijvoorbeeld regionale televisie. Met deze serie willen we het samenspel tussen natuur en mens in beeld brengen. De natuur van de Hoeksche Waard, gezien door de ogen van onze vrijwilliger en andere natuurliefhebbers. Eerder dit jaar werd een pilot-aflevering gerealiseerd, waarvan de getoonde trailer al veel enthousiasme losmaakte in de zaal. Met de pilot als uitgangspunt streven wij ernaar financiering te realiseren voor minstens 12 afleveringen. We hopen dat het er 25 worden.

Ook werden de eerste ontwerpen van het 'decor 2073' getoond. Dit decor

vormt de basis voor de verdere ontwikkeling van het Lonkend Perspectief, de Hoeksche Waard in 2073. Het is een schets van ons eiland, zoals het er in de toekomst zou kunnen uitzien, een praatstuk om tijdens ons jubileumjaar te gebruiken. Dit decor krijgt vorm in een infographic van 2 bij 5 meter, welke zal worden tentoongesteld in het NLC, zodat samen met belanghebbenden en be-

langstellenden over de toekomst van de Hoeksche Waard kan worden gediscussieerd om te komen tot een toekomstvisie.

Biodiversiteit op de kaart

Eén van de jubileumprojecten, het in kaart brengen van het 'nu', ontwikkelde zich in de afgelopen maanden van monitor naar atlas, om nu definitief vorm te krijgen in de '17 iconische soorten van de Hoeksche Waard'. Theo Schuurmans praatte de aanwezigen bij over de zoektocht binnen dit project en liet hen alvast kort kennismaken met deze '17 iconische soorten van de Hoeksche Waard'. Het op deze manier in kaart brengen van de biodiversiteit verhoogt niet alleen de samenwerking tussen onze werkgroepen, maar versterkt ook onze samenwerking met (projectpartners) Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Waterschap Hollandsche Delta, en Gemeente HW.

De vereniging als basis

Het vormgeven van het jubileum vergde de afgelopen maanden veel tijd, maar ook het op kracht komen van de vereniging blijft werk in uitvoering. De diversiteit van onze verenigingsactiviteiten, alsook de autonomie binnen de werkgroepen, maakt het besturen en ondersteuning van de vereniging een uitdaging. Er zijn grote stappen gezet in het wegwerken van diverse achterstanden, maar bijvoorbeeld het aantrekken van nieuwe vrijwilligers gaat minder voorspoedig dan gehoopt. Verder ziet het er naar uit dat we 2022 gaan afsluiten met een financieel neutraal tot licht negatief resultaat.

vervolg onderaan volgende bladzijde

Vacature medewerker terreinbeheer

De afdeling Terreinbeheer van Hoekschewaards Landschap voert ecologisch beheer uit in ca 100 natuurterreinen in de Hoeksche Waard. We zoeken een:

Medewerker terreinbeheer

Gemiddeld 16 uur p.w.

Werkzaamheden

De werkzaamheden in de winterperiode bestaan vooral uit het knotten, snoeien, zagen en terugzetten van de begroeiing in de vele (kleine) natuurgebiedjes die we in ons beheer hebben. Hierbij werken we met verschillende machines, zoals motor-kettingzagen, bosmaaiers en ander gereedschap.

Daarnaast houden we ons bezig met onderhoud van rasters, hekwerken en andere objecten in de terreinen, aanplant van bomen en struiken en bijvoorbeeld transport van vrijkomend hout. Het registreren en terugkoppelen van je werkzaamheden én het dagelijks onderhoud aan gebruikte gereedschappen en machines zijn deel van je werk. In aanvang betreft het een kortdurende aanstelling voor 3 maanden, maar bij wederzijdse tevredenheid is een langdurig(er) dienstverband eventueel mogelijk.

Kortom, de werkzaamheden zijn erg afwisselend.

Salariëring op basis van CAO Bos en Natuur

Interesse?

Ben jij enthousiast geworden na het lezen van deze vacature? Neem dan contact op met de terreinbeheerder **Chiel Visser** via beheer@hwl.nl of 06-22653528.

Uitnodiging

De Vereniging Hoekschewaards Landschap bestaat in 2023 vijftig jaar. Het bestuur nodigt alle leden van harte uit om de start van dit feestelijke jubileumjaar bij te wonen op zaterdag 28 januari 2023 vanaf 15.30 uur in het Nationaal Landschap Centrum aan de Veerweg 1c in Numansdorp.

Na het officiële gedeelte en een presentatie van diverse jubileumprojecten nodigen wij u uit voor een gezamenlijk diner. U kunt zich - tot uiterlijk 1 januari 2023 - opgeven via jubileum50@hwl.nl onder vermelding van uw lidmaatschapsnummer en het aantal personen dat komt.

Ook moesten we in de afgelopen maanden, om diverse redenen, afscheid nemen van meerdere bestuursleden: René Gomersbach, Flip Wols, Peter Vos en Sjoerd Reinstra. Ruud Horijon deed vanwege gezondheidsredenen een stapje terug. Allen hartelijk dank

voor de getoonde inzet! Blij zijn we als bestuur dan ook dat deze vergadering Aad Bruijnzeel en Theo Schuurmans zijn benoemd als nieuwe bestuursleden, beide heren kennen de vereniging goed en zijn een welkome aanvulling.

Joops PRIKBORD

*Voor de weekenden:
gastvrouw of -heer gezocht
voor Klein Profijt!*

Volgende ALV:

Do 30 maart 2023

*Nog geen deadline kopij!
t.g.v. van HWL 50/50 zal
de Waardzegger in 2023
waarschijnlijk later dan
maart uitkomen!*

Ja..! Noteert U even..!

TAPIJT- & MEUBILAIR REINIGING

ALLES VLOT WEER SPIC & SPAN

Reiniging van tapijt en karpetten, schoonmaak van stoelen, gordijnen, enz.
Ook verhuur van schoonmaakmachines!

Mobiele Stoomcleaning M.K. Tuk

Walewegje 28 - 3291 AW - Strijen

tel 078-674 2850 / 06-511 80 985

mennotuk49@gmail.com

Voor alle facetten van veiligheid en dienstverlening
ten behoeve van ondernemers op bedrijventerreinen.

www.parktrust.nl

HWL - ACTIVITEITEN 2022

Naast het bouwen van, over hele Hoeksche Waard verspreide, **wilgenobjecten voor het Takkenfeest**, zijn er voor de rest van dit jaar geen activiteiten te melden. Activiteiten in 2023, **eerder dan de volgende uit te brengen Waardzegger**, zullen in de digitale nieuwsbrief worden bekend gesteld.

De Hoekse Bijenkorf

**puur natuurlijke honing
uit eigen streek
koud geslingerd**

- In- en verkoop van honing
- Keurmeester
- Specialist bijenproducten
- Verhuur bijenvolken voor bestuiving

- Streek- en puurmarkten
- Verkoop van pro polis producten
- Certificaat erkend streekproduct
- Workshops
- Zwermverwijdering

Imker **FLIP WOLS** info@dehoeksebijenkorf.nl

06-21818946 Nassaulaan 140 3297BJ Puttershoek

www.dehoeksebijenkorf.nl/

QUADRAAT
QUALITY PRINTING

- Huisstijl
- Promotie
- Verpakkingen
- Presentatie, displays
- Signing
- Stickers, labels
- Direct mail
- Buitenreclame
- Bedrijfs- en winkelinrichting
- Specials op hout, metaal, kunststof

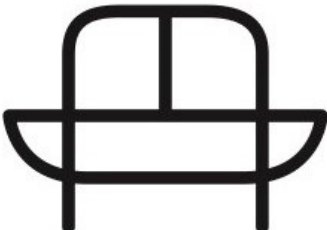

WWW.QUADRAAT.NL

Jan van der Heijdenstraat 25 | 2201 LZ Oud-Beijerland | t: 0180 61 72 33 | e: cb@quadrat.nl

HW
werkt!
Werk voor iedereen

DOMINIKQ
MEUBELSTOFFEERDERIJ

Röntgenstraat 10 - 3261 LK - OUD-BEIJERLAND
T 0186-621 430 - **Whatsapp** 0186-621 430
info@dominikq.nl www.dominikq.nl

capili

Molendijk 17
3262 AH Oud-Beijerland
T: (0186) 612 227
www.capili.nl
(24/7 online afspraak maken)

Zes dagen per week geopend en
op vrijdagavond.

hart
voor **REGELEN**

Deze zomer genieten van een
opgeruimde schuur, garage,
zolder of caravan?

Laat mij het regelen!

Tel: 06 13193313
Mail: m.denboer@hartvoorregelen.nl

**HOEK
HSCHE**
ZUIVEL

Een bijzonder streekproduct!

HOEKSCHE ZUIVEL

De lekkerste zuivel direct van
de boer met de smaak
van 'vroeger'.

Zwanegatsedijk 1A, 3299 LT Maasdam
06-2824 8040 | info@hoekschezuivel.nl

**PROEF &
ERVAAR!**